КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

ЕРА, 24 октябрь, 1968 шу. № 128 (4608). Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхача Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕЙЗ

ВОЛГОГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. ВЛКСМ 50 шу дизара сийна субботникашца тракторийн колонна вІашагІйоьлла лаьрхІа Ф. Э. Дзержинскин цІерагІча кхо орден лелаеча Волгоградски тракторни заводе комсомольцаша кегийрхойн. Субботнике декъа лаьцар 20-ча, 30-ча, 40-ча, 60-ча шерийн комсомольцаша. 145 машен кийчъелий. Комсомольски юбилейн хьатІакхочача дикагІа болча юрташкарча механизаторашка дІалургья трактораш.

Сурта тІе: тракторийн комсомольски юбилейни колоннина юкъе. 40-ча шерийн комсомолец, хьалха хилла слесарь, хІинта хІана инженер коммунист А. И. Талдыкин комсомольцийн группане юкъе. Аьрдехьара аьтталле — сборщикийн бригадир А. Панфилов, кузнец С. Елин, кузнец В. Белопольский, инженер А. И. Талдыкин, стерженщица Т. Барсукова, автокерщица В. Кузнецова, завода ВЛКСМ комитете секретарь Н. Мурзаев. Уж берригаш а комсомольски субботникашка хьинаре декъа лоьцуш кинеб.

Н. Суровцева сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

100 шу

МЕХАНИЗАЦИ ЮКЪЕКХУХЬ, КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЮ

В. И. ЛЕНИН ВАЬ БІАЬ ШУ ДИЗАРА СИЙНА ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОША ТІАНИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Дерригa советски халкъ сама дезача тІейна — В. И. Ленин вань 100 шу дузача денна толамашца накъабаха дага ба Шелковской района механизаторашн фермай болхлойн.

КПСС XXIII съезда, юртбоахама дешаес лаьца хиначa ЦК Пленумийн решенеш кхоачашъяран юртбоахама продукташ дукхагІа яхаран хьинаре къахьегаш ба тха района къахьегамхой.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера паччахьалкхенга ялат, комсаш, дулх, шура, фуаш, тха доккхара планаш дикка тІеккхоачашъяьй.

1966—1968 шерашна планаш 12 эзар тонн ялат дохка дезача 1 октябрь хьатІанкхечам Даьхенга дехкар 19,2 эзар тонн. Из. «Коминтерн» колхозо пхе шера планах дехна лаьрхІачул совгІа кхы 1,5 эзар тонн ялат тоссал паччахьалкхен амбарашка. Из де гарга я «Красный пахарь» колхоз а.

Ишта пхе шера планал совгІа комсаш а ехний района чалхозаша. Цу планах йохна эзар 13,2 эзар тонн шера боацача хІанзле боахамаша дІаенний 18,8 эзар [illegible]

Укх шера дукхагІа даьккхад тха боахамаша ялат, кьаьстта кІам дуьген. Жа бола ялат хІара гектара тІара 21,3 центнер чудера.

Алсамйоах хьайбай продукташ а. ДукхагІа даьккхад дулх, шура, фуаш, тха. Цу гІулакхо аьттув хулийт паччахьалкхен заданеш тІеккхоачашъе.

Башка - дика да пхьайолча бригадай, звеньяй бІаргчача колхозий хьокхамаш. Укх тІеххьарча шерашка дикк лакха алата хьувкъам кхеба «Путь к коммунизму», «Коминтерн» колхозий кхаш леладераща. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара хьалхарчо 25,7 центнери шоллагІчо 25,5 центнери ялат чуийцад цар.

Ленина цІерагІча колхоза Я. Ситалова звеной членаш хІара гектара тІа 42 центнер хьажІа кхелй.

«Путь к коммунизму», «Коминтерн» колхозий коллективаш хьайбай продукташ йохкара укх шерара план кхоачашъь боалаш ятт.

Ленина орден лелаеча «Шелковский» совхоза воккхагІа волча жа Іуна Социалистически Къахьегама Турпала Земухамбетов Наурдо бригада хІара шоаш лелабьеча бІаь жийна тІеххьа 125 Іьхар кхобьеб. Бить бутт боахаш царех хІарине юкъера дозал 29 килограмм яр. УстагІанна тІера даьккха тха 8 килограмм хилар. «Червленский» колхоза воккхагІа волча жа Іуна И. Базуркаева бригада шоай хІара устагІанна тІера 8,7 килограмм тха даьккхаь. «Путь к коммунизму» ахача колхоза доярка Н. Авохинис нійс бетта шийн групперча хІара Іаттагара 3154 килограмм шура даьккхаь.

Цу хьокхамашца хьагейт доаш долча кхоачамех бизза шайна на [illegible]

Района юртбоахама къахьегамхой шоай низ дІакхоачар цергдолаш ба лаьттан а хьайбай а продукташ дукхагІа яхара. В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара сийна шерра яхь а йоаржаь оаха укх тайпара социалистически декхараш тІаоц:

1969 шера 39 эзар тонн ялат даниха, 1970 шера — 40 эзар тонн.

Царех хІара шера паччахьалкхенга ворхІ — ворхІ эзар тонн ялат дохка план йиъ эзар шера йоацача. ХІьата пхе шера планал совгІа Даьхенга 14 эзар тонн ялат дахка.

Агротехникан хьатто леладанна культурен лакхъарца хІара гектара тІара 1969 шера — 23,5 центнер, 1970 шера — 24 центнер ялат чуда, хІьата хий деначa лаьттанашкара — 38 центнер, кІезигагІа ана а хІара гектара тІара 85 центнер кенсий алкха.

1969 шера тхоай бешамашкага 9,2 эзар тонн хилнал томсаш чуа. 1970 шера — 10,4 эзар тонн. Пох 1969 шера 7 эзар, 1970 шера 8 эзар тонн паччахьалкхента йохка.

Лаьтта, кьаьст - къаьстача бригадашца, звеньяшца лелаергдалаш тІенІоагІда.

Доакъара база чІоагІъярца, дикача фух доала хьайбаш дебазарна хьайбай продуктивность лакхъе. 1969 шера хІара Іаттагара юкъера лаьрхІача 2650 килограмм шура яккха, 1970 шера — 2700 килограмм. 1969 шера хІара устагІанна тІера 4,5 килограмм тха даккха, хІара яхдача котама тІеххьара 125 фуъ гуле, 1970 шера тха — 4,8 килограмм, фуъ — 130.

1970 шерата кхоачаш хІара бІаь Іатта тІеххьа 90 Іаса хьалкхеде, хІара бІаь жийна тІеххьа — 105 Іацкар.

1969 шера паччахьалкхента 3,8 эзар тонн дулх дохка, 1970 шера — 3,9 эзар, шура царех хІара шера 5,6 эзар тонн, тха 1969 шера — 1500 тонн, 1970 шера — 1550 тонн, фуаш 1969 шер. — 3,3 миллион, 1970 шера — 3,4 миллион.

Экономически болх тоабе. Балха халача процессашта механизаци а еш пятилетках къахьегама овсарле 40 процент лакхъе. Продукцеге дІадоар лохйе. Шерра пайда эцаргба материальни моральни стимулаш. Колхозхой, совхозий къахьегамхой балха а вахара а хьалаш тоадергда.

Ленински юбилей хьатІакхоачача денопка керда клубаш хьалхь озврга «Бороздиновский» юрта, «Шелковский» совхозе. Вахача пахa гІулакх доаттадара быткомбинат хьалъергьа.

Кирова цІерагІча, «Коминтерн» колхозий четах берий бешамашта цІеноги дергда. Школьни помещенеш хьалъеча вовкъостах доатта дергда боахамаша.

«Шелковский» совхозе больница. Червленная станице 6 актайтта квартира йоала цІеноги кхь йистегоахаргда.

Фермашта гонахьа хьайбаш леладераща чубаха цІенош хьалдергда. «Коминтерн», «Червленский», «Красный пахарь» ахача, Кирова цІерагІча колхозий «Шелковский» совхоза жа лелаеча фермашта электрифицировать дергда. Хьайбаш леладерийн дукхача цІеношка газ чуяхаргья.

Юрташка 16 километр дІоахал хатча вах лелача маькъ тІа асфальт ивхаргьа. Шелковская, Червленная, Ново-Щедринская ахача станицашка чуйцаза йоалаш водопровод дІахо а еш хургья. Улицашка, сквераша, гальний бешамашка керда 50 эзар га дІайогІаргья.

В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара сийна тІаийца деххараш кхоачашде оттача тха района [illegible] кхы а шегагІа йоаржаергья Наурски района къахьегамхоща [illegible]

Декхараш Шелковской района юрта боахама къахьега коттерийн совещани дийца а дийца тІаийцад.

КЕРДАЧА РУБЕЖАШКА

Промышленность предприятей, транспорта, гІишлоний коллективаш пятилетка кхоалагІча шера планаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара доаттабеча къовсама тІеххьара этап дІайолаенай. Республика промышленность бІарча хьайнача тоъал дика тоьлаш доалах нйс бетта. Продукцена реализаци яра боаран дІайахача шера ца даваца ийсбача 10,4 процент даккхбениаб.

ЧІоагІо лоархІаме да, укх шера тІаьхайттача продукцех 70 процент къахьегама овсарле лаккхьяра четах даьхна хилар. Из вІашгІехьдаьнна производственни фондех пайда дикагІа эцар, процессаш механизаци яр, къахьегамах производительность вІашгІехьдахара гІулакх тоадар бахьан долаш.

ДІаяха ха белгалйоал экономически реформи дІахо шаъекхахьарца. 3-гІа октябрь тІаккхоачача хана доал дара кердача хьалайна болх беш яр еррига промышлени продукцех 85 процент луш йоала республикера 74 предприяти. Цу коллективаша, планировани экономически стимулировани кердача методий еплене пайда а эцаш, хьокхамаш юкъера лаьрхІача ерригача промышленностерчух дукхагІа даккхаьд.

ХІьата а, нйс бетта баьча балха результаташ дукхa а лаккагІа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна республикe тІеххьаеа предприятеш хиннасдаре. Дукхача заводашен фабрикашен кхоачаньяш продукцена реализани яра планаш, къахьегама овсарле лаккхьяра темпаш лохъялийтай, планови пайда баккха дІашгІехьдаьнналаш.

Цу предприятей коллективай, цар партийни органмацей, ерригача общественноста декхар ян, уж тІехьайнсар дІадаккхарих. 1968 шера планан социалистически декхараш кхочашде декхарийла я хІара предприяти, хІара организаци. Из декхар кхочашдича хьахургда юхелисача пятилетка шин шера берите болх бара вош хьалаш.

Геттара нийса да хІана укх шера шоаш баьча балха итоганта кІоаргга анализ еш, пайда эцаза йола резерваш хьагучайоахам. 1969-чен 1970-чен шерашта хоадамболлаш йола рубежаш белгалъеш йолча коллективаша дер. Из лоархІаме да, В. И. Ленин вачча дийнахь деза 100 шу дизара сийнеи пятилетка ханал хьалха кхоачашъярам лелеча лахьа толам цу шерашка баьча балха результатех тийша боландаь.

Октябрe бетта уж дешаш дуьцa лоладенна бригадай, участкай, цехий, вешта аьлча аггара хьалха пленийн декхаршйн кхел къасташ йолча моттигашкарча болхлой собранешка.

Ноябрь бутт боьлехьа цуш кІоргa дІадалалехьа шоашта керда рубежаш белгалъе еш промышленноста, транспорта, гІишлоний ерригача предприятеша, хІьата цул тІехьагІа, ективий собранешка тІаьцаргда хІара даькъая районаш лаьрхІа пятилетка шин шера декхараш.

Партийни профсоюзни организацеша, боахамий кулгалхоша хІара собрани лаьрхІа кийчъярга хьежжа хургда уж бокхха организаторски балх тоаламе чакхбалга. ХІьата а, хІанзке гучайеннаь цу гІулакха тІа формализм лелийь моттигаш. Балха итоганта кІоарга анализ яц собранешка, кІезига кІегучайоах хІара балха моттиге къахьегама эффективность лакхъяра резерваш, къахьегама дисциплина толамьош бехке беш моттиг яц. Массаза а къоастам болаш хьайгаш белгалдаш хьалхашта лахта декхараш кхоачашдеча бригадашна доала дакха.

Тар ма ху сихагІа уж дІкхочамбоалаьаш дІадаха, министерствай, ведомствай, предприятий берригача кулгалдеча болхлошa собранешка шерра декъа лоашнага Іалашде деза.

Вай республика къахьегамхоша, хоаш на дарра, хьалдаьцаб пятилетка ханал хьалха 1970 шера 7 ноябрь хьатІаккхачалехьа кхоачашьяр дукхa яхь йоаржара хьакъехьа нийсе хьалха даттача коллективаша баь патриотически тІахьехам. ЦуІухьа шера хьалха из керттера лоттам терколбе беза пятилетка юкедисача шерашта декхараш кийчдеча хана. Из фу яхиза да аьлча, из да, социалистически декхарий лоархІамегІа рз разлен продукци яккхарен реализаци яр шера планаш а хІьата ишттa дикь шеран бІарччача пятилеткаcн шьбна оттаь планаш а ханал хьалха кхоачашъяра даькъе хьадда рубежаш хила еа яхкага.

Декхарашка белгалде деза ер легхар кхоачашдергдола нацкъаш: производственни фондех пайда дикагІа эцара керда возможносташ сихагІа караерзаяри, керда техникен хьалхалатта технологи, Іилман лерда тІа гІашгІехьбаьккха къахьегам культура производствана юкъекхахьар, коммунизм котьяккхара масссаза а аггара лоархІамегІа, аггара керттера хьал хина в хургІолаш а йола къахьегама овсарле цу хадра тІа лакхъяр. Хьадда декхараш тІаьца деза транспортини гІишлоешъечен организацеша.

Экономически реформо предприятей гІулакхий мах бара лоархІамегІарча хьокхамех цаІ а лаьрхІа хьалхашка оттадаь пайда бара оттаь план кхоачашъелга. Цуна тийша да ишта поощрене фондаш вІашагІйоахадга а. Цунца дувзадена рентабельность бахьан долаш, кхоьбара хьуриат дари, продукце дикал лаккхьяр дукха лоаттабеча къовсама еешаш декхарашка бокъонца хьахьекхз хила деза.

Цу тайпара, хІара коллектива, дакъа, района социалистически декхарашка хьахьокха деза керттера хоадамболаш дола декхараш уж кхоачанідергдола накъьаш.

Шерра хьалаца йоагІа хІаране чи-шний пятилетка 1970 шера 22 апрель, вешта аьлча, В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дуза ди хьатІаккхачалехьа кхоачаш ергья ацна декхар тІаийцача производстве хьалха латтарийн новаторийн инициатива.

Уж тайпа нах коллективе дукхагІа де кул, толамегІа кхоачашдергда завода, фабрикашка, промыслана, транспортерц а гІишлошъеча организацешка хьалханашка моттa декхараш.

Социалистически декхараш тІаийцачух тІеххьагІа партийни профсоюзни организацеш, боахамий кулгалдоай декхарийла ба уж хІара болхлочунга дІакхачийтара овсарагІа болча, хІьата аггара кертера дар — тІаийца декхараш кхоачашдара цахадлаш тІаьлоцам лоаттабелга вІашгІехьданнаха. кхоачамбоацараш дІадахара сихха де дезар де.

ХІаьо кхоачамболлаш дукха квалифицировани специалисташ болаш а вай заводаш, фабрикаш, объединенеш, тресташ, предприятеш. Хибе беза планаш декхараш кхоачашдара кхела хьалхара службай, отделий, берригача инженерно-техническ болхлой бехктохкам. Цхьабакьда, пхьакха дича а кхоачашдоса дергдоацаш кхаьака гІуллакхла — болхлой творческ инициатива дІахо лоаккхьяр, къахьегама коммунистически гІулакх леладергдолаш царна кхетам балар. Хеш дола къахьегама материальни моральни стимулаш шерра пайда эцарах, болхлойн специалистайн къахьегамен бытен хьалаш тоалара хоадамболлаш дола гІулакках чакхдахарах да.

Цу гІулакха шерра торонаш хьалла керттерча даькъе укх шера промышленностен транспортен чакхьдакха йолаш йолча экономически реформо.

Экономика айеча хьинаре дакъа лацарна, шоай къахьегамах хьаькинар, общественни производство хьацт хиларца къахьегамхой пхьаьрра материальни моральни беза хилар — цуних латт йоадама толамий лард.

Социалистически яхь, керда рубежаш тІаацар, къахьегамен политически хьинар дІахо айяр — ишта да В. И. Ленин вачча дийнахьа дена 100 шу дизар парте Программин КПСС XXIII-ча съездон белгалъь коммунизм кхоьльара планаш кхоачашъяр дукха лоаттабеча къовсаме керда коталонаш яхарца белгальякха, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяр дукха къовсам лоаттабе хьина КПСС ПП-ас даьча октябрьски тІахьехамашта Нохч-ГІалгІай АССР промышленноста, транспорта, гІишлошъеча болхлошн дуъ дола хьадда жоп.

Н. ПРАВЕНЬНИЙ,
КПСС обкома промышленни отдела заведующий.

ЮРТА БОАХАМА ДЕРРИГА ДОАКЪОШ РЕНТАБЕЛЬНИ ХУЛИЙТАРГДА

В. И. ЛЕНИН ВАЬ БІАЬ ШУ ДИЗАРА СИЙНА МАЛГІАБИКА РАЙОНА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОША ТІАИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийленца накъабахара яхье баьнича тха кхаш хьайбаш леладерий пятилетка кхоалагІча шера цхьадола толамаш баха аьттув баьнаб.

Даьхен амбарашка дІачудоасаадаьд 8,5 эзар тонн ялат (хьажьІаш йоацаш), хІанзле шура йохкара шера план кхоачашъяьй, ер шу чаккхалалехьа кхы а 350 тонн йохкаргья шура, хІьата тха, дулх дохкара шера план 7 ноябрь тІакхоачаш кхоачашъяь даргда.

Овсаре къахьег пятилетка кхоалагІча шера «Кавказ» колхоза коллективо. ХІанала шера планах доагІа ялат, дулх, шура паччахьалкхента дІадехка баьнаб уж. Ер шу чаккхаладехьа кхы тІа а 30 тонн дулх, 100 тонн шура, 25 центнер тха дехкаргда цар.

Доккхаш дош хІи йоах тха районе Бахмадов Маде. Цо Іуналеча жех хІара бІаь жийна тІеххьара 144 Іаьхар хьакъоастабьаб. ХІаране дозал 30—35 килограмм а йолаш.

Цу колхоза доярка Исаева Узена шера план 1800 килограмм йолча нійс бетта хІара Іаттагара 2200 килограмм шура яккха карагІдаьннаь. Глушакова Тамарас шера план 1830 килограмм мара йоапача 2275 килограмм яьккхай. Шера план дикка тІеххкоачашъя «Ингушский» совхоза доярка А. Картоевас, Д. Картоевас, Е. Кондрачукa.

«Алханчуртский», «Ингушский» совхозий бокххагІа болча гуртоправаша Баймурзаев Мусас, Юсупов СаІадала, Гасумов Нажмудина, Тангиев Махьмада леладеча хьайбашта дийнахьа буса 780 грамм дозал тІаккхет.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома члена Гандалоев Махьмада кулгалдеча «Ингушский» совхоза кхаш леладеча бригада 200 гектар долча лаьттан хІаране тІара 27 центнер ялат чуденад.

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача юбилейна баьа боагІача тайпара накъабаха гІертача колхозаша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа ялат, хьайбай продукташ йохкара пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра мероприятеш белгалъяй:

Цар декхар тІаийцад 1969 шера 40 эзар тоннага дІанхачаш ялат дашкха, 1970 шера 41 эзар тонн а йоанихаш. Царех хІара шера планаш тІех 2 эзар тонн ялат дохка.

Лаьттан хІара гектара тІара 1969 шера 19,4 центнер, 1970 — 20 центнер ялат чуда, тІакха хий дахначаро — 37 центнер.

1969 шера района хьайбаш лелаярща 3,5 эзар тонн шура йоанихаргья, дулх — 2,6 эзар тонн. Планал совгІа цу шера 300 тонн шура, 160 тонн дулх, 80 эзар фуъ дахаргда. 1969 шера хІара Іаттагара 1860 килограмм шура йоанихаргья, 1970 шера — 1970 килограмм, хІара устагІанна тІера 3,5 килограмм тха даккхаргда, 1970 шера — 3,7 килограмм. 1969—1970 шерашна хІара бІаь Іатта тІехьа 95 Іаса хьалкхеде, бІаь устагІанна тІехьа — 105 Іьхар. бІаь нана-хьакхийна тІехьа 1700 хьакхий хурса хьалкхеа лаьрхІад.

1970 шера планал совгІа 110 тонн дулх дохка, 350 тонн шура, 130 эзар фуъ.

Еррига юртбоахама продукташ йохкара пхе шера план 1970 шера 7 ноябрь тІаккхоачача деношка кхоачашъергья.

«Кавказ» колхозхой пхе шера планах йохка лаьрхІа ялат **диъ шера дехна а баьнна планал совгІа 4,4 эзар тонн ялат Даьхен амбарашка дІачудоасадергдолаш ба.**

Хьайбашта дика хьаьна доакъар, вІайха помещенеш хулийтаргья. Цу юкъах тха боадамашка хьалъергья 600 Іатта лаьрхІа механизировани коровникаш, 600 Іаса лелаядергдола помещенеш 4000 устагІанна лаьрхІа желаш.

Лаьтта леладара, хьайбай боахама культура лакхъярца аьттув баргба уж декхараш кхоачашде. Удобренеш кхашка дукхагІа ехка, ах шара хьинаре хаьтта кийчде, эзба аька лаьтта кийкашта ауцени е, лаьтта комби[illegible] оха, ишта цу тайпара агротехника дикагІа йола методаш балха юкъекхухьаргья.

Лаьтта, къаьстта хий дехкар, леладарах жоп душ ахьа да кхиада веза, пулуххьа из звеньяшта, бригадашта леладе дІалургда. Шерра балха юкъекхухьаргья материальни моральни стимулаш. 40 процент къахьегама овсарле лаккхьергья, продукцега дІададар дикка лохдергда, экономика массадолча доакъой рентабельность лакхъергья.

МалгІабика района юрта боахама къахьегамхой тешаш ба боахамий экономика дІахо дегІаболлара, коммунизм хьалъеча доагІаш дола дакъа лацара шоаш толамаш доахаргдахларах.

Социалистически декхараш колхозхой, совхоза къахьегамхой юкъарча собранешца дийца а дийца тІаийцад.

ТАШКЕНТЕ ВІАШАГІКХИЙТТАЧА АЗЕН АФРИКАН МЕХКИЙ ЦХЬОАЛАГІЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА КИНОФЕСТИВАЛА ДОАКЪОШХОШКЕИ ХЬАЬШАШКЕИ

Советски правительства цІерагІа дІайха моаршал дайт аз Азен Африкан мехкий ЦхьоалагІча Дунен халкъашта юкъерча кинофестивала доакъошхошкеи хьаьшашкеи. Фестиваль советски Узбекистана столице чаккхьаккхарпа белгалйоал искусствой вахага дукхагІа дІахоачаш дола дакъа — кино дегІадара, Азен Африкан халкъий доттагІал чІоагІдалара керда этап.

Советски наха гаргара а лез а да Азен Африкан мехкий прогрессивни киноискусства толамаш. Интернационализм, къамий культураш вІашш новкъостал дарна творчески вІашйн хилар — Сийлахь-боккхача Октябрe хьахкеллача социалистически общества талхаргІйоаца традици. Из традици толаме дегІаккхувл шийн произведенешка къахьегама адамий турпала къовсами кхозламе гІулакхаши. Советски паччахьалкхе — халкъашта юкъерча доттагІален машарен чІоагІале — хьаьрен чІоагІъярен процесс хьахьокхаш йолча дукхача къамий юкъарча советски кинематографе.

Советски культура дегІаяро боккъонца хьа а хьокхаш бакъдаьд искусствашта юкъе лоархІамегІа я кинематограф лаьача Ленина дагахнинар. Цулухьа тахан къаьстта боккха ба вий творчески къахьегама хьалхара кино хІара детела бехктохкам, цулухьа къаьстта лоархІаме да прогресса реакцеи, гуманизма а сагапарча геамала а низаш вІашдухьал отта латтача дуьнен тІа по малагІа позици лоац хар. Кино прогрессивни детелаша доккха хоьда лоац империализмана, колониализмана, агрессена духьала, дерригача халкъий машарен кхзен духьа лоаттабеча къовсама юкъе. «Халкъий машар, социальни прогресс, паргІато бахьан доланш!» яха ташкентски фестивала бакъахьара деша хьалоц дукхачи мехкийн континентийн кино детелаша.

Мукъаба сона, боккха творчески толам баккхар ловш кердача дунен халкъашта юкъерча кинофестивала ловша баккха а Азен Африкан мехкий киноискусство, миллионаш болча нахага машава, паргІато, прогресса идеалаш тІа а кхочаеш, толаме кегІаххаргхилаьх дег тийша со йолга хІала а.

А. КОСЫГИН,
СССР Министрий Совета Председатель.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА IV-гІа ПЛЕНУМ

Самардийнахь парте обкома политически просвещене ЦІагІа КПСС обкома IV пленум хилар. Пленумо дийцар «Комсомола кулгалдерла тоалара даькъерча областной партийни организацe декхарех яха доц. Цу хьакъехьа доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Преннех къамаьлш дир КПСС Грозненский горкома секретара нов. **Зоева**, КПСС Гудермески райкома секретара нов. **Ахматханова**, КПСС Ильсарен райкома хьалхарча секретара нов. **Цалоева**, станци Грозне локомотивни депо парткома секретара нов. **Ражитова**, КПСС Ведени райкома секретара нов. **Ахматукаева**, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретара нов. **Кириллова**, КПСС Советски райкома секретара нов. **Абдулаева**, ВЛКСМ Старопромысловский райкома секретара нов. **Шарапудинова**, КПСС Гудермески горкома секретара нов. **Исмаилова**, нехкаьттан химически промышленноста болхлой профсоюза обкома председатель нов. **Зубкова**, Шелковской районa Баргалински юкъерча школа дешара даькъа заведующий нов. **Танкина**, республика Министрий Совета председателя заместитель нов. **Сухина.**

Дийцача дешах лаьца решени тІаийцир пленумо.

Обкома пленумо лелийгІар «Парте обкома шоллагІчен кхоалагІчен пленумашта юкъе КПСС обкома бюро баьча балхах йолча» КПСС обкома шоллагІча секретара О. А. Чахкиева информаци.

Обкома пленумах йола отчет аргІанарча номер тІа арайргья.

СОВЕТСКИ РОССЕ КЪАХЬЕГАМА КОТАЛОНАШ

1968 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦЕ ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ

Российски Федераце промышленноста болхлоша, цхе шера план хьалхал хьалха кхоачашъяр дукха яхь а лелаеш йоах РСФСР Министрий Советерча Централъни статистически управлене хоама т1а, ийс беттен кхоалаг1ча кварталеп продукцена реализаци ара план т1еккхоачашъьяй. Промышленни производства боарам д1адахача шера ийс беттаца ниййсбича 8 процент дакхбеннай.

Промышленноста къаьст-къаьстина доакъоша дукхаг1а лъакхай продукци: электроэнергетико — 9 процент, йоагоча х1аман промышленносто — 4 процент, 1аьржем сийрдеш бесаш долча металлурге — 8 процент, химически мехкдаьтта химически промышленносто — 12 процент, машинаш1ечея металлах х1аман ечеш — 11 процент, хьун, хьу чакхйоахача, целлюлозно-къахата промышленносто — 4 процент, г1ишлой материалий промышленносто — 6 процент, я1тача промышленносто — 8 процент, кхачаш промышленносто — 5 процент. Промышленни продукце берригачна боарамà юкъе культурно-бытовой г1улакхаштен ц1аг1арча эшараштен лаьрк1а товараш 13 процент дукхаг1а хьадаьд.

Кхоалаг1ча квартале планированеи экономически стимулированеи кердача система т1а лъакхай 7 эзар промышленни предприятеш. Кхоалаг1а квартал чакхйоалача хана кердача системаг1а доах беш ер республика промышленни продукцех 70 процент совг1а арахецаш йола промышленноста тайп-тайпарча доакъой 16 эзар совг1а предприяти. Кердача хьалашка боах беш йолча предприятеш т1еккхоачашъьяй — продукцена реализаци арен пайда барен 9 бетта план.

Продукцена реализаци ара план кхоачашъьяй Архангельски Камчатски областашкара д1ацйккхача ерригача автономни республикай, крайй, областий промышленносто.

Т1еккхоачашъьяй промышленни продукце дукхаг1а доа деархIамег1ара тайпаш хьадара 9 бетта план. Планал совг1а дъькхад 639 эзар тонн мехкдаьтта, 4,2 миллион тонн к1ор, цхьа миллиард кубически метр совг1а газ, 1,3 миллион тонн аьшка руда, 3 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги, 437 эзар тонн чон, 265 эзар тонн болат, 188 эзар тонн кийча прокат, 44,5 миллион метр болата турбаш, 578 эзар тонн минеральни удобренеш, 42 миллион сома мальха приборагп, автоматизацем вычислительни техникан средстваш, 64,5 миллион квадратни метр к1а-

РСФСР ЦСУ ХОАМ

маш, 3,6 миллион т1еханатьа дукъу трикотажа барзкъа, 3,6 миллион пар телача кога г1ирс, 20,3 эзар телевизор, 22,7 эзар стиральни машина, кхыйола продукци.

Д1ахо РСФСР ЦСУ хоама т1а йоах, соадка укх хаиналца дакъхачул дукхаг1а даькхад: электроэнерги— 21,6 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта — 12,6 миллион тонн, газ — 2,6 миллиард кубически метр, чон — 2 миллион тонн, болат — 2,3 миллион тонн, кийча прокат — 1,1 миллион тонн, болата турбаш — 67 миллион метр, аьшка руда — 0,7 миллион тонн, минеральни удобренеш —1,4 миллион тонн, кальцинированни сода — 105 эзар тонн, серни кислота — 287 эзар тонн, автомобильни покрышкаш — 1032 эзар, приборащ, автоматизацеи вычислительни техникан средстваш — 111 миллион сома мальха, автомобилаш—32,4 эзар, трактораш — 6,8 эзар, къахат — 105 эзар тонн, цемент — 1,8 миллион тонн, шифер — 71 миллион условни плитка, керашта детта кисаг — 6,5 миллион квадратни метр. Дукхаг1а доах сийрда бесаш долча металлаш, синтетически каучуки аммиаки, пластически массаш а синтетически к1увнаш а, мехкдаьтта химеи мехкдаьтта чакхдаькхаш продукташ, х1аьта ишта езача индустре продукце дукхха кхыдола тайпаш а.

Дукхаг1а арахец халкъо леладу товараш: масса тайпа к1адаш — 748 миллион квадратни метр, тайпа аь х1аманаш — 725 миллион сома мальха, т1еханатьа юхаш трикотаж — 14,4 миллион барзкъа, телатти кога г1ирс — 10,3 миллион пара, дулх — 50 эзар тонн, маргиь хьакхара х1аманаш — 77 эзар тонн, ц1енача шурий продукци — 690 эзар тонн, генарий даьтта — 140 эзар тонн, консерваш — 220 миллион условни банкаш совг1а, радиоприемникаш радиолаш — 237 эзар, телевизораш — 197 эзар, холодильникаш — 255 эзар, барзкъаш дутта машинаш — 192 эзар, мебель — 89 миллион сома мальха.

Соахкарча ийс беттана ниййсъча къахьегама овгарле 5,6 процент дакхъеннай промышленносте, промышленни продукци арахецарга д1абоза мах лохбеннаб. В1аш ниййсдеча мальхаш ц лаьрх1ача пайда соахна укх шераэна баьчуз 17 процентаз дукхаг1а хиннаб.

Цаьна шерча хьийнача т1еккхоачашъьяй а, белгалдаьккх РСФСР ЦСУ хоама т1а, цхьайолча предприятеша кхоачашъьяц продукцена реализаци ара пайда бара. Кхоачаш ца хулаш йисай каустически сода арахецарй, 1амара турбинаш, кузнечно-прессови машинаш, мехкдаьтта аппаратура, юртбоахама машиний цхьадола тайпаш, г1ирсашка йода хьу, къахат, картон, цемент, в1ашаг1йоахаш аьшкабетон, г1ирсаш доттарга йода кирпишк, п1еш т1а тоха к1аьда х1ама, лелах дъь к1адаш, ц1енача шурий продукци, холодильникаш, электрозыдесош, продукце цхьадола кхы тайпаш хьадара план.

Промышленни предприятешка д1ахо чакхъьхай 1илманеи техникани караг1адьнарех пайда эцар т1аерзаь мероприятеш, юкъекхиьхай производствана механизации автоматизации ара средстваш а хьалха латта технологи а. Цхьабакъда, йоах РСФСР ЦСУ хоама т1а, 1илманеи техникаеи караг1адьнараш производствана юкъекхахьара план йиза кхоачашъьяц.

Халкъа боахама юкъейихьай иилдонна 100 эзари совг1а рационализаторски предложении изобретении, х1аьта цо мора 1 миллиард сом паргга ахча кходу.

(ТАСС).

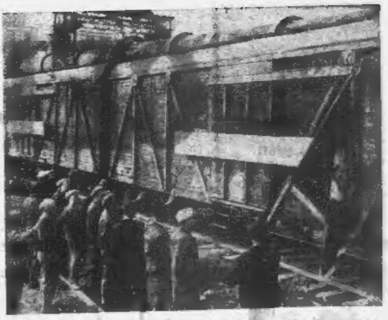

ДОНЕЦКИ ОБЛАСТЬ. «Города Ульяновска Ленински мемориальни центр хьалъош боахкараш а Амвросиевскерча цементникашкара — ишта дь йоазош де Амвросиевски комбинатера планал совг1а продукце чуйолча вагонаш т1е1олла. Баьчча сийлахь-доккха поматник хьалдара хьийта лаьрвIо а из.

Цемент чуйоле хьалдара вагонаш Владимир Ильича даьхкаь д1анххийташ хатаьчча митинга докъа лаьцараш мемориальни центра г1ишлошъерашми монтажникашка письмо даьхьйтад цар заказ графикал хьалха кхоачашде доцш ду1е.

Сурта т1а: планал совг1а хьаь продукци В. И. Ленина даьхине д1айохьийташ ба Амвросиевскера цементникаш.

С. Гендельмана сурт.
ТАСС фотохроника.

ВЛКСМ 50 шу дизарга

КОМСОМОЛЬЦАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

Дукха комсомольцаши кагирхойи ба Грозверча станце вагонашта технически г1улакх деча пункте балх беш. Ленински къахьегама вахте эттача цар дика совг1ат кийчду Ленински комсомола 50 шу дузача дезача денна. Мехкдаьтта продукташ ийца д1айолха поездаш ханал хьалха кийчъю цар, социалистически ялъе хьалха латт комсомолец Эдильсултанов Мах1ьмуд. Комсомола ц1ейна дика къахьегама совг1ат кийчдаьх цо. Ше балхара мухьаволча хана по ремонт а яккхъхьай 29 вагон. Укх деношка комсомольца Эдильсултанова сийнай коммунистически къахьегама ударник яха сийлен ц1и, х1аьта дукха ха йоанцаш КПСС членала а д1аийцно из.

* * *

Укх деношка Грозненски машиннаьха отделене райпрофсоюза президиума заседание хилар. Къаьст-къаьста социалистически декхараш т1а а ийца уж кхоачашдара болклошта юкъе къамача яхьа итогаш йир. Т1аийна социалистически декхараш, паччахьалкхен план толамца кхоачашъярах, дукха доагор, электроэнерги, материалаш кхоарах райпрофсоюза президиумо сопаш баьб вай республикерча машиннаькъа къонача болклошта «профессех дикаг1ораш» яха сийлен ц1и ала. Царна юкъе ва Гудермесски локомотивни депо мастера г1оанча Аджиев Таймасхан, тепловоза машинист Гусаков Михаил Николаевич, Грозненски пропарочни станце мастер Джаватханов Ахмед, кхы дукха бараш.

Г. АНОХОВ.

СИЙЛАХЬ-ВОККХАЧА БАЬЧЧАНА ХЕТАЯЬ

Укх деношка В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна социалистически декхараш т1аэцара хетаьь ВЛКСМ Малг1абика горкома пленум хилар.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленга накъадахара района комсомольцаштен кагирхоштен хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад йир ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара А. Устарханова. Д1ехеех къамаьлаш йир «Малгобекнефть» НПУ комсомольски организацие секретара М. Цечоева, № 3 йолча школа хьехархочо комсомолка Н. Булыминова, газобензинни завода диспетчера комсомолка Г. Кучер, пионерий ц1ен директора Т. Бестюрина, КПСС Малг1абика горкома орготдела заведующа Н. Крестьянинова, ВЛКСМ обкома инструктора Ш. Мукаева.

Цул т1ехьаг1а В. И. Ленина юбилея сийленца накъадахара де дезараш белгалдеш баьа сопаш т1аийцар пленумо.

Укх тайпара да сопаш т1а белгалдь цхьадола де дезараш.

Т1адоаг1ача шера апрель бетта «В. И. Ленина тера кила г1ертараш» яхача темах кагирхой теоретически конференцеш чакхъяхь, шерра В. И. Ленина юбилея сийна спартакиадаш чакхъяха, школашка лоша баг1ача дешархошта коммунистически кхетам болара боах ч1оаг1ба, боахамашка, предприятешка къахьегаш болча комсомольцаша хьалхе лелаерг1ола г1улакх в1аштIехьакхха, къахьегамхой хьашташ дикаг1а кхоачашдара «Бытови г1улакхаш» цара гоузал кхараерзара кагийнахи мехкарийи курсашка деша хьажабе, 1969 шера апрель бетта В. И. Ленина кагирхошта хьалхашка еттачь декхараш хой хьожаш района комсомольцаштен кагирхоштен юкъе зачеташ чакхъяха, иштта кхыйола мероприятеш белгалъьяй.

Сопаш т1аийцачул т1ехьаг1а ВЛКСМ горкома организационни бюро хилар.

С. ШАДИЕВ.

КОМСОМОЛА ЮБИЛЕЙНА...

Дукха вах гулбеннабар укх деношка Челюскинций ц1ераг1арча кинотеатро зале. Укхаза зрителашна в1ашаг1кхетар дукъа бахьабар 20-ча шерашкарча Нохч-Г1алг1айчен комсомола хьалхара кулгалхой.

Къона Советий 1адал эттача халача шерашка комсомольцашта караг1дийннача дикача г1улакхех дийцар в1ашаг1кхетаре комсомола Сунженски окружкома хьалхара секретарь хиннача Бакатов Алексей Семеновича, комсомола цу хана Осетински хиннача округкома секретара Семенченко Павел Петровича.

Воккхача безамца ладийг1ар царга гулбеннараша. Цул т1ехьаг1а 1945-ча шера бендеровски бандашта дукъала цельски патриоташа лоаттабьча къовсама хетаьча «Сержант Калень» яхача кердача кинофильмага хьежар гулбеннараш.

[redacted]

Ленински къахьегама вахте эттача Грозненски № 1 йолча теплоэлектроцентрала болхлошта юкъе укх шера дених хьалха латташ хьайоаг1а машинист Пиунова Анна. Яьшаре режим дикъ ниййса лелаю цо. Дика къахьегарал совг1а общественни балхе т1а а хьнаре декъа доац цо. Из а обсовпрофа член.

Сурта т1а: машинист А. Пиунова болх беш я.

В. Дзиевн сурт.

КОЛЛЕКТИВА СИЙ—ХЬА СИЙ

МАССАВА РАЬЗА ВА

Грознерча предприятей ветераний «Коллектива сий—хьа сий» яха письмо дешаш дукха х1аманаш дагадехар соца. Со Малг1абикерча мехкдаьтта промыслай ветеран ва. Дика дагадоаг1а сона 1943 шу. Мехкдаьтта промыслаш болх беш яцар, х1аьта Даьхенна 1алашдаре ч1оаг1а мехкдаьтта эшар. Цудухьа, цу хана комсомольцаши хинна тхо хьинар, ниц ца кхоачаш скважинаш юха балха юкъейоалае г1ертош къахьегаш дар. Минут, сахьат къовсаш цу хана, дийнахьа 10—12 сахьата болх бора. Х1ара к1ирандийнахьа х1ара яц аьнна воскресникаш йора. Дукха ха аланехьа промыслаш балх бе йоалехар. Цу хана хьалха латташ хинна комсомольцаш Гриниченко Павел, Еремеев Валентин, кхыбараш х1ана а Малг1абикъ сий долаш дика къахьегаш ба. Цу хана болх беш хинна вах керттерча даьнъе 15—18 шу даьнна кагий нах бар. Даде а, тхоай коллектива сий лерадеш цхьай деррига вахар производствана дувзадеш бар уж.

Цу хана вахa дайна хало х1анзарча кагийча наха йоазаш ац, балха хьалош а кхыча тайпара да. Дале а, ваггахь ниййслу кагийча наха юкъе халонех кхераш, махар медараш, прогульщикаш. Цу тайпарча наха кхетам бала, уж ниййсача наькъа т1а баха декхарийла ба производства ветеранаш. Тха промысле кастхаста в1ашаг1кхет ветеранаши кагирхойи, кагирхошта вашъадаргдолаш, найдде дукха х1амаш дувц ветеранаша. Цул совг1а промысла х1ара ветерано къонача болхлочоа шефство лелаш.

Хьалха санна, дукха комсомольцаш, кагирхой ба промысле, хьалха санна Малг1абике дикаг1ачарна юкъе а тха промысле коллектив а. Керда хьахиннача т1еьнен сийленца д1аьду шоай дай эстафета, цар шоай а коллектива а сий лораду. Царех ба комсомольцаш операторащ Ахильгов Махьмад, Яценко Лидия, камерщица Финогенова Зинаида, кхыбараш а.

Тха коллективе лаьрх1а собраш а я дийшар грозненски ветераний письмо, массавар раьза хилар цар хадечов. Коллектива х1ара член доши лелар сий а коллектива а сий лорале.

И. КРЕМНЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ № 2 бахча промысле воккхаг1а [redacted]

КЪАХЬЕГАМА НИКЪ

Иван Андреевич Павлов мехкдаьтта доакххача балха воаг1ача хана 29 шу даьнна вар. Веначa гана скважинашта толлаш беш бар из. Т1ехкха из болх беш а мехкдаьттен газе доакххача оператора гошал 1омайир. Шу дезалехьа воккхаг1а вода оператор хула цох, х1аьта кхы цин шу даьнна мастера г1оанча декхараш кхоачашде оттаву И. А. Павлов. Ха д1а не йола знанеш йоаццага т1едуллар Иван Андреевича, цудухьа мехкдаьтта техникуме заочно деша вода из. Толамца чакхъйоакх цо техникум.

Цу хана деша «Сунжанефть» НПУ болх беш ва И. А. Павлов. Дукха ахчан премеш хьежавай цуна, баркал кхайкадаьд. Х1анз коммунист И. А. Павлов № 1 болча промысле мехкдаьтта доакхача бригадана кулгалеш ва.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ.

АГИТАТОРА БЛОКНОТ

Кепа теха араьнна Нохч-Г1алг1ай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» арг1анара № 20 йола номер хетаьь а ленински комсомола 50 шу дизара.

«Ильича сийлахь-доккха наскетахача статья т1а ВЛКСМ Нохч-Г1алг1ай обкома хьалхарча секретара С. Кириленка дувц РКСМ III съезде В. И. Ленина хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарах лаьца.

Шерра сийнай блокнота т1а «Боккхача наькъа этапаш» яха раздел. Цу разделе ейнача материалаш т1а дувц комсомола яхе орденах. «Юность боевая» яхача статья т1а 20-ча шерий комсомольца С. Бакалиева дувц Граждански т1ом сецача т1ехьаг1а республика комсомольцашта караг1дийннача доккхийча г1улакхех.

«Хьалхарча пятилеткай молодогвардейцаш» яхаш я В. Салешева статья.

«Кагирхой Сийлахь-боккхача Даьхен т1ем т1а» яхача статья т1а исторически 1илмай кандидата В. Фильккина хьаьбоа кагирхой т1ема коталонаш.

«Ер ва, вай къона современник» яхача рубрика к1аг а коа т1ара оалхазараш лелаедеча Ермоловски совхоза болхлочех Кадырова Яхех дувцаш йола Е. Максименко статья.

Агитатораш политинформатораш блокнота т1а кораоаг1арга комсомола ах б1аь шера хьаьена турсал никъ, Ленински юбилейни вахте латтача кагирхошта караг1дувлача толамех йола цифраш бакъдараш. Идеологически т1емахой новкъостала сийнай литература указатель.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ФУ ДАР МУРДАША КЪИЙСАР

Ди сайрангахьа ласташ латтар Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза клубе къахьегамхой гулалуча хана. Волхара беаг1iаше а чу ка а болхаш укхаза уж бахкара бахьаш фу дар ца хевоа хетадала царадора болхлой шоай къахьегама г1улакхаш дувца, е сайрене салаьа баьхкаб аьнна. Вахьан из хилча-м х1ама дацар.

Къахьегамхой шоай ц1аг1арча а арахьарча а г1улакхаш т1ара баьхар дер дайна лелц, къахьегамца в1алла г1улакх доаца мурдаш бир. Царна йоаг1аш йола кхел е гулаш ар совхоза къахьегамхой, юрта общественноста новкъостий суд. Новкъостий суд доши дувцачa баьхкабар юрта баха нах.

Т1аик аьнна налах хьалйизача вале д1айолаху новкъостий суд. Гулбенна нах йоккхача ж1алацица б1арахьеж районе меттел ерригача республике шоай сий доадьача цожамаш к1айеннача мурдашта Умаров Абойнеи Арсханов Билалеи. Царна дхьана общественносто бехке веш ва совхоза болхло Хатуев Махьмад.

«Лермонтовский» совхоза токара Хаджиев Ахьмада д1айолаю новкъостий суд. Малаг1а зулам дахь мурдаша, фу бахьан долаш эттой уж новкъостий суда хьалхашка?

Дукха ха хиннай Кунта-Хьажий мурда Умаров Абос шоай мурдий товба тхьамада моттигага дог доаха. Ши-шийца цо ч1оаг1е аь хиннай: х1анзара тха тхьамади Алисултанов Абдул-1азиз къа а веннав, мотташ а вац, хьаг1учох ваства «бакъ долча дуне т1а» верзаргварех ва, цудухьа х1анзе а к1ийле кийчъеза аз цун когаметта вахa. Ше дагалаьцар чакхдаьккхара эггара хьалха бусалба «вежарий» шийгахьа баха воладу Або. Хан-ханнахьа дамазаш ду, мархаш кхоаб, х1аьта вина г1улахаш къаьстта дика лелаларца ше белгалвоаккхаргiола х1ама ду. Бераш школашка деша даг1ара шийна халахеташ хилар дувц цо мурдашта юкъе, царна бусалба дешар 1омаде уж декхарийла бу. Хьинаре къахьег Умарова кагирхой шоай мурдий тоабина юкъезжа г1ерташ.

Цхьабакъда, из ца1 хиннавац тхьамада моттигага дог доахаш. Умаров Або санна цу моттигага кхача г1ерташ хиннав Арсханов Билал яха цхьаькха мурд а. Або санна мурдаш шийгахьа баха г1ерташ хиннав Билал. Тхьамада моттиг бахьан долаш бусалба «вежараштa» моастаг1ал юкъеденад. Цхьабакъда, цхьанна х1аманна шоашта юкъера цабезам гучабаьккха хиннабац мурдаша цхьа моттиг ниййсъялалца.

Из ха хьаг1аккхьачар. Кийтта векар тхьамада Алисултанов Абдул1азиз. Шоай бусалба «воша» д1аволла аьнна баьхкар мурдаш, кхелхачун гаргала нах. Укхаза гучаьлар бусалба «вежарий» боккъонца йола юкь. Веннача тхьамадий дакъа ара а даккхале ков г1арин аьнна, иошоай саг тхьамадалла харжийта г1ерташ къовсабеннача мурдий ден аьнна хиннадар. Шоай кхелха тхьамада дагаоахача бакар уж: — Ва, са бусалба вежарий! — аьнна хиннадар Умаров Абой кандидатурана т1ехьа хиннача Эльмурзаев Вахьа. Далла хьалхашкен, юзана хьалхашкен хари хургвац со тхьамадалла вахийта вайна юкъе Умаров Абойла шиьаг1а саг хургвац аьнна. Д1ахо Эльмурзаевга къамаьл ца дайташ ура лийлхаб Арсханов Билала оаг1ув лаьца мурдаш. Уж къовсабенна боах-

НОВКЪОСТИЙ СУДА ЗАЛЕРА

кашше а в1аши хач бахаб доша дахь—Умаров Абои Арсханов Билали. Цига кхы д1ахо в1аши г1ар ца яйташ хьерабаьнна мурдаш коара арабахьаб воша кхелха сагото а ена воаллача Алисултанов Абдул-Межида.

Х1аьта а чакхдаьннадац мурдашта юкъера дов. Шиъ дась-дась воаж лаьцарах цунах во къамаьлаш дарахи Арсханов Билал 1о и вилах йийттай Хатуев Махьмада. Из бахьан долаш Арсхановг1ар Хатуевг1ар дов лийна.

Юрта общественность, шийне болхлой доша юкъебаккхалца кхьа дийнахьа балха ара ца бовлаш ц1аг1а баьг1ай Хатуевг1ар кхо' воша: «Лермонтовский» совхоза комплексни бригада бригадир Ахьмад, совхоза болхло Махьмад, цар з1амаг1а воша вола. Из бахьан долаш доккха зе хиннай кхай т1ара балхаш сихаг1а чакхдахара къовсаш лоаттабеча боахама коллектина.

Малаш-б къахьегамхой бала а къахьега а ца бутараш? Шакхе а— Умаров Або а Арсханов Билал а шоай хана къахьегамца к1езига г1улакх хинна нах ба, дукхаг1а йола ха къахьегамхоша даькхар дуаш лаьккай.

Арсханов Билал паччахьалкхенна дукхьала зуламе г1улакхаш лелдарах массехк шера лаьхта ваьлав. Умаров Або цхьан дийнахьа балха араваьлла къахьийга вац. Дукха нетий кхийла ва, кагирхой лешарах бахара, царна дуцен сердал ца йоаттара къовсам доаттабеш хьовсаш. Иштта кхеваьа шийл во1 а.

Къахьегамхой, юрта общественность къахьегама, доарх1амерча г1улакхашта т1ера бахарах, юрта общественни порадок телхарах новкъостий судо бехке ду шо, акина суда председателa д1аккайкадича, к1айлеина кортош чудазар боккхийча паьха. Суда председателагара доши а дехаш трибуна г1ара къамаьлаш де болалу къахьегамхой. Зуламе г1улакхаш лелаеча мурдашта ц1енхаитта бекк беш, х1ара оалаш долча дешаша меттахьа тохаш къамаьлаш ду нар.

Тамаш я яц. Фуд нар, шин воккхача саго, къийсар? Совхозаца е общественностаца хьашт долаш дар ца? Цудухьа мурдаш бехктокхаме эзар д1ацйихар суде къамаьлаш даьча Ачхой-Мартана юрта Совета председателa иов. Бекханова, «Лермонтовский» совхоза рабочкома иов. Бучаева, цу совхоза нормировщица иов. Арсанова, кхыбараша.

Умаров Абои Арсханов Билалеи бахьан доаш кхо саг балха ара ца валарах совхоза зе хиннад, цуа совг1а цар шинне доина нах бoар кхером болаш а дар. Цудухьа йоахар наха бохабе беза мурдаша лелаеча зуламерча г1улакхий овла. Цар харцахьа лерд1 боккхийча нала лаьна никъ.

Общественна а боахама а дукхха пайда а лургбалаш доза г1улакхаш деш ба вай дукхха а дукхаг1бола боккхий нах. Цар совхозий кхашка билаш ду, кхы дика г1улакхаш ду. Кагирхой баг1ахьарча новкъа бохахача, царна къахьегама кхетам дуча, вайнахьа дика традицеш царна 1омаяча, уж эхь-зеделаца хьалкхебеча дукха караг1доал ьай дукхача боккхийча наха. Х1ана аьча воккхача саго даьча пайданерча хьехарга ла ца дуаг1аш, из кхоачаш де ца хьожаш нагтахьа з1амига ваг вац. Цу хьакъехьа моттта ца Ачхой-Мартане де дезаш а де йиш йолаш а. Кертгерча даькъе из чуйоапаш болаш цар новкъостий судо шин воккхача сагигара д1адийхар.

Общественна зулам деш г1улакхаш лелдарах юрта бахача наькъа а совхоза коллектива а ц1ераг1а новкъостий судо «выговор» елар Умаров Абоеи Арсханов Билалеи.

Общественна зулам хургдола г1улакх д1ахо йоача хана кхы гуча ца далийта доши делар цар.

С. БЕРДОВ.

ДЕКХАРАШ Т1ЕХКХОАЧАШДАЬД

Асланбек Шерипова ц1ераг1ча Грозненски нефтемаслозаводерча установкашта юкъе эггара къоналагIчарех а Евтушенко Виктор керте латта серномислотни установка. Цига болх бечарех дукхаг1бараш комсомольцаши кагирхойи ба. Комсомола 50 шу дузара дезача сийленна накъабахара доккхий социалистически декхараш т1аийцадар установка технологаша. Уж х1ананехьа т1еккхоачашдьь нар. Шоллаг1ча октябре деиз хьахулча бетта чотах къахьегаш я установка коллектив. Тахановрча денга кхоачаш иланал совг1а арахийца мехкдаьтта продукци итташ эзараш сомий мальха а. 29-г1а октябрь т1аккхоачашъяйта бетта план кхоачашъе дерх1 технологаша.

«Ца1 массанена т1ехьа, массанена цхьаннена т1ехьа» яхача коммунистически принципах къахьегача технологаша, шоай низ кхобаш лаьрх1ар кхоачашдара. Цхьа моттиг ниййсъялийтац технологически режим телхаь, ерригача аппараташка ниййса болх байтара ба хаддаш т1алхьожаш лоаттабу. Из г1улакх къаьстта дика леладу механика Иовкин Николай. Ерригa оборудовани дикача хьала т1а хулийте, шин ханнаьа е езача ремонт ю. Хьинаре къахьегарал совг1а ший квалификаци даккъяра а ч1оаг1а къахьег цо. Дукхача хана деза заводе болх бечар дикаг1йола опыт йоша г1ерт. Х1анз Грозненски мехкдаьтта институте сайрийнарча отделение дешаш ва из. Уж санна бараш дукха ба цу установке. Царна массанена загардар да лаим социалистически ялъе хьалха латтар, ма цар дика в1аштIехьа а доал т1еххарча шерашка.

Установка бу боак дика д1абахар дукххача даькъе №№ 40, 40-2 яхача установкаша беча балхах тийша ая. Из дика кхета а деш цу установкий технологаша серномислотни установкана на вииша бедаа хьакеп, х1аьта цо а т1адитац шийна паччахьалкхен декхар. Арахецача продукце дикал дахка а йолаш, х1ара бетта план т1еккхоачашъь цар.

Къахьегама овсарле лаккхъра дукха мероприятеш чакхйоах установка коллективо. Капитальни ремонт ца еш илаьаг1а шера болх бе безам я установка, х1аьта х1анз ремонт ца еш болх беш я установка цхьан шерен кхаь беттен. Х1ара декадах итогаш я социалистически ялъе яьнача сменашна доаллача толамий. Хьалхара моттиг лаьккхача смена опыт д1абовлийт массанена а. Х1ара смено вахтони журнала т1а д1аяздусменаг1а ниййсденна кхоачамбоараш, арахецача продукцена я анализаш. Цудухьа т1айоаг1ача смена в1аштIехьадоал цхьаьккха хьовзам боацаш болх бе. Уж а кхы а мероприятеш чакхъяхарах ратмичнo д1абоха установка болх.

Электроэнерги, 1ы, щелочь кислота, кхыйола материалаш кхоара а ч1оаг1а къовсам лоаттабу установка болхлоша. Пох хьахиннар дика да. Дукхьа сентябрь бетта кхоаь 1ы 6 б1аь совг1а гекакалорий а, щелочь 20 тонн. я, х1аьта кхоаь электроэнерги эзараш киловатт-сахьат ъа. Лаим технологически режим ниййса а лелаеш хьинаре къахьег операторaша иш. Дмитриенко, Уланова, Лопатина, воккхаг1вола оператора Анищенкоe, слесаре Толстова, кхымар.

Б. КОСТОЕВ.

ЯЛАТ ДІАДУВ, ЛАЬТТА ОАХ

Ленина кІезигаІа юс кхашка хьажкІаш, дуга, шекара свекла, дукхагІа хул ялат дІадийна лаьтта, аьха зззь.

21 октябрь тІаккхоачаш вай колхозийн совхозийн кхашкара пхе дакъа дин дакъа хьажкІаш чуийца бьнпаб. 2737 гектара тІара дуга аьрдад. Цох дерригнех 74 процент хул. Шелковской района боахамашка дуга чуийца доалаш латт.

Іалама хьалаш укх тІеххьарча хана аьттув болаш дар, тІаьтта а Наьсарен, Сунженски районашка кхы а дукха хьажкІаш йисай чу ца эцаш.

Республика боахамашка шера йланах доккха деза ялат хІанз дехха бьнпаб.

Шекара свекла аьхка бовла гарта ба Грозненски, Гудермесски районашка. Республика бІарчча хьайцача ерригa аьхка шекара свекла 6 эзар гектар я е планах 43 процент. Соахкарчул сиигаІа лел кхашка из культура чуэцара бахлаш. ХІаьта к 2 эзар гектара тІара свекла хІанз к чуэцаза я, царех цхьа эзар совгІа гектара тІара ярах—Шаьла районе. ... заводе 119 эзар тонн свекла дІакхьачай ... планах дІацца совгІех 85 процент. Из культура хІанала ... Грозненски районе.

Ялат кху а дІадува да, ... оахаш я. БІаьстан ... культурашта эшача лаьттах ах аьха кийча да. Из соакха укх хана аьхачул дукхагІа ... массаналь ... хургда. Кху а заба аха деза лаьтта 90 эзар гектар да, тІаьхха укх тІеххьарча кІирах аьхар 7,4 эзар гектар мара дац.

Республика боахамашка 134 эзар гектара тІа дІадийнад ялат е планах 79 процент.

Юртбоахама ... вІаштІехьабаьккха чакхдаккха деза.

21 октябрь хьатІаккхоачам республика ... кхачами ... дІанийна бола

СВОДКА

(планах процентаца)

Ачхой-Мартана	52	77
Ведана	44	98
Грозненски	42	64
Гудермесски	71	75
МалгІобика	33	85
Надтеречни	82	96
Наьсарен	28	89
Наурски	51	97
Нажай-Юрта	12	67
Советски	12	57
Сунженски	57	72
Урус-Мартана	45	61
Шаьла	54	46
Шелковской	29	76
г.Грозный	54	111
Ерригача республика	49	79

ГІУЛАКХ ДАРГА ХЬЕЖЖА...

Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза шоллагІча отделене доаггІача тайпара гІулакх ду доахана: шортта моша доакъар ду, хІара дийнахь 5—6 тонн жел ду. Гаьнна ферме хьакхулла дезаргдолаш дьгІенашка дІа а йихьа Іоттаьй ниш.

Иштта гІулакх дарах хьайбай продуктивность лакхъяра дика аьттув бухь ферма хьайбаш леладерий.

— Дика хет тхона доахан детта тхоаш хьадаьккача етт шек цун шим биза хилча, — йоах ферме хьалха латтача доярка Дамбаева Зурас.

ХІанз аьхки санна дукха доакъар доацаш шура кІезигьаьла тарлу, аьнна, хетача хана укхаза денгара денга тІаетталу из.

Укхаза дика кхетаду хаинахьа хьа на йоаккхаш йиса шура тІехьагІа яккха хала хургдолга. Цудухьа ер шу дІадолалушие доахана шура лаьгІъергйоаца гІулакх доаттадир хьайбаш леладераша.

Хамал хьалха кхоачашйир ах шера план. Иштта шура яккхара темпаш лох ца еш хьабоагІа уж хІанз а. Дерригача шера 560 тонн шура пачхьалкхенна дІалла езаш я ферма коллектив. ХІаьта цига хІанзле пачхьалкхенна 476 тонн дІаелла хьайбаш леладераша.

Укх денношка кхоачашъьй ферма коллектива дукх дІадалара шера план.

ХІана ферма коллективо дийнахьи буси ткъо центнер шура дІалу. Шера план кхоачашъяра шерра аьржача социалистически яхь бербат гуш да. Шура дукхагІа яккхара шерра къовсам баьржаб укхаза. Яхье хьалха латташ хьайоагІа ферме эггара дукхагІа шура аьнкха Дамбаева Зура. Шера планах хІара кхоабача Іаттагара 1900 килограмм якка езача хІанзле 1890 килограмм шура аьккхай цо. Цул тІехьа ца йиса гІертаи 1720 центнер аькхай Алмиесева Пуцуз. Дукхьашка дахнача шинкараш гІулакх деча Ибрагимоваси Алиеваси хІанзале кхоачашъьй шера план. Уж санна бараш дукха ба.

Теркам тІабахийтаб ферма специалисташа деттача доахан Іул хъонача хьайбашна керда дакхара. Цу гІулакха лоамашка кхаьба шІадоладаь «краснопестенной» фух ши бІаь шинар да. Детташ дола доахан дерригаш цу фух хилийта лаьрхІад.

Аккам замалахь шортта доакъар хиларца Іехалуш хьайбаш Іангардаха деналга дицдалийтадац отделене. Іан замалахь шура лаьгІйолийтарг-йоацаш тайп-тайпара дикагІдола доакъар Іалашдаьд.

Детта доахана хъона хьайбаш Іангардахара 2224 тонн силос ош фермана. Цхьабакъда, укх шера дукха йоккъал латтарах хьажкІа хъа ца хулаш 1860 тонн мара силос кийчъьяьц. Цудухьа эшачул дукха дукхагІа Іалашъьй люцернах йола йол. Из дерригга доакъар хьайбаш Іа доаккхаргдолча дІатІаза, тешшамерча саго лорадеш да. Цул совгІа ши бІаь тонн совгІа ча Іалашдаьд. Цох ах аргІаш даь фермана юхе латт. Кхоачамхилдаа концентраташ а я боахаме.

Ала деза барда буабеш хилча концентраташ дикагІа дегІах дІалатилга. Цудухьа ферме шоай барда кийчбе лаьрхІад укх шера. Из юххьанпа дІадолалеш хІана да укхаза. Барда кийчбе эша оборудовани дІаоттаеш я. Йолаш я дробилка, хІаьта ай дІаоттабаь баьннаб. Гаргарча хана чакхдаргда уж балхаш.

Доакъар кхоачамболаши дикех хилар лоархІамерча гІулакхех цаІ да, хІаьта а цох кхоачам хилац хьайбаш чулатта помещенеш шийла хилча. Из гІулакх а дика дел укхаза. Помещенешта хаинахьа ремонт йьй, кІир тедай.

Т. АРЧАКОВ.

ШАЬЛАХОШТА ЧІОАГІА ГІО ЭШ

Вай республика йоккхача ерригача шекара свеклах 43 процент Шаьла района колхозашен совхозашен йохх. Кунах тамаш е агІад, хІана аьлча Нохч-ГІалгІайче цаІ мара йоаца шекар доаккха завод а тха районе я. Цул совгІа районна лаьтташ, Іалама хьалаш а шекара свекла кхеара аьттув болаш да. Из культура лелае довш шортта къахьегамхой а ба района юрташка. Цхьан дешаца аьлча шаьлахоша хьаьнекІад шоашта мерза овлаш доххара пачхьалкхено хьалдашка уйттаду декхараш кхоачашке йиш йолаш болга. Укх тІеххьарча шин шера хІара шера 60 эзар тонн шекара свекла йоххаш план тІеххоачашъеш хьабоагІа уж.

Цхьабакъда, хІанз беха хьувз шаьлахой, цу культурах дог эххаш латт цар. ХІана?

Нохч-ГІалгІай шекар доаккхача заводата укх шера тха боахамаша мерза ооллаш доххарах лаьна масел доваладергда аз. 11 октябрь тІаккхоачаш планах йоагІачох 62 процент шекара свекла дІачуийцай цу предприяте, хІаьта цу хана тха боахамаша дІачуепна планах шоай яла езачох ах — 52 процент мара хцар. ХІаьта Грозненски, Гудермесски, Урус-Мартана районий боахамашкара хІанзале заводе хьайцай планах цар йохха езачох 70—80 процент шекара свекла. Хатта безам боагІа, хІанад из иштта аьнна? Шаьла района свекла лелараша болх во бу аьлча бакъ дац. Из къьайта хьагайт укх цифраша. БІарчча район тьайцача хІара гектара тІара 220 центнер мерза оллаш хьазахк цар. ХІаьта Ленина цІерагІча колхозе мукъара лаьрхІача гектара тІара чуххьа свекла 400 центнерга дІакхоач. «Шалинский» совхозе — 300 центнерга. «Южный» совхозе — 350 центнерга.

Цхьаделча звеньяй хьакхамаш кхы а тІех да. Цар хІара гектара тІара йоаккха свекла 500 центнерга кхоач. Иштта лакха хьувкъам кхебаьб Ленина цІерагІча колхозе Мегишева Ровзай звенос, «Джалка» совхозе Агатиев Салама, «Шалинский» совхозе Самрилов Ісхтас, «Автуринский» совхозе Ахьядова Аьсета звеньяша. БІарччача шера иза ца кхобеш болх барах хІанз тІехдика хьакхишачча шоай хьувкъамах дог лазаш ба уж. Шекара свекла хьахкара дикагІа йола ха тІехйовлаш латт. Из цар бехка дац, свекла хьа на аьхкинге заводе дІакхахьа транспорт тоьац. Нопкъостала эша автомашинаш ца луш дисад тхо. Цу гІулакха бехке яр Нохч-ГІалгІай автоуправлени я. Цар района 160 автомашина яла езар, хІаьта хьакхаьчар 120 мара яц. Из бахьан долаш укх шера тха кхашкара хІанз чуйиьа свекла 35—40 процент мара яц. ТІаккха йисар тха боахамашка йолча транспортана заводе дІалуенна маца дарга хоиш дац. Из ца хидийтара хьалхе тха боахамашта гІо хара оарцагІбала безар цу гІулакха бехктояхаме, бола кугалхой. ХІанз штурмовщинах болх бе безача эттад тхо. КІирандийнахь тхона новкъостала транспорт хьожахьар аьнна Іа яха пайда хилац, хІана аьлча болх овсаро бац цар. Е завода а магаш цу дийнахь массанахьара хьатІа мел йоагІача автомашинашкара свекла цахадлаш дІачуэпа. Завода код латташ 2—3 сахьат ха йоаш автомашине. Из продукци графиках хьакхукьаре иштта хургдацар. Шоай из хулла свекла дукхагІа хьаакха а из заводе дІакхачийта а гІерт боахамий коллективаш.

ХІанз сиха транспорт хьожае еза Шаьла района боахамашта. Из ца дойя свеклай хьувкъан чІоагІа эшалургба. Вехк беацаш шоаш къахьегарга хьежжа ялаш доацаш бусавгба къахьегамхой а. Свекла чуэцача боахамий болх графиках мара бе йиш яц.

И. ПУГАЧЕВ,
Шаьла районе юртбоахама управлене агроном.

РАЬЗА БА

Наьсаре бодача наькъ йисттерча «Турист» яхача кафена юххе я йоккха йоаца павильон. Цу чу йоххаш сувенираш я. Даим дукха автотуристаш хул укхаза. Церна гІулакх деш я къона продавец комсомолка Яхьяева ПатІамат. Дика боза ший болх кхо шу хьалха кооперативни училище йисте а яьккха торговле балха еначо ПатІамата. Ах шу совгІа ха я из цу павильоне заведующи йола. Наха дукхагІа хетташ дола товар хулийт цо ший павильоне. Ийдархочунка безаме, Іимерза я.

С. ТИМОФЕЕВ.

ВЕТЕРАНАШ НАКЪАБОАХ

Дукха ха йоацаш Грозненски трамвая служба коллективо пенсе вахийтар массехк шера укхаза болх баь трамваш лехка аьь новкъост: Дорофеева Пелагея Михайловна, Смородина Полина Федоровна, Вакуменко Мария Гавриловна, Дадаян Александр Бисбасевич. КІезига миз дІабеннабац царех хІаране вай городера нах шоай хаинахьа дІа-юха кхувлара.

Ткъо шу хьалха кондукторалла бахкхаб укхаза Дорофеева Пелагея Михайловнаи, Смородина Полина Федоровнаи. Уж шаккле а болх бешшехьа трамвай лехкарий курсаш я аьха дукха ха яалехьа водителалла болх бе хьлар. Шоай болх бовзача кхалнахьа лакха сий ду коллективо, царна тайп-тайпара общественни декхараш тІадехк. Къахьегамца шоай безабалийта ихалнах укхаза коммунистически нарте членалла я болх. Авареш а ца хулийташ шоай болх дика вІаштІехьбаккхарех трамвайни парка администраце массехказа баркал а кхайкадеш Сийлен грамоташи аккан совгІаташи тийнкад царна. Царех хІаране 800 эзар километр рал совгІа никь баьб, из Грознера Владивостоке кхаччалца 160-эза дІа-юха вахал кургбар.

Кхыча бесса хилар вагонаш лелеш волча Дадаяна Александара Вабасевича вахар. 1940-ча шерашка Александр Дадаяна Баку болх беш хиинав. Цу хана а тІехьа трамвайш лелаю говзал лакха йолаш вар из. Сийлахь-боккха Даьхен тІом болабелча Даьхе лораё вахар из. Цига хала чов, а хинна мІаненачул тІехьагІа вай Грозне депо балха воагІа бІухо. Къона балха баьхкача болхлошта безамца дІалу А. Дадаяна ший балха говзал, цо Іомабаь арахийца итташ бола водителаш тІехдика шоай болх бовзаш, вІалла даврешна хулийтеш болх беш ба.

—Сатийна ва со,—йоах къахьача говзанчо, тха дега детача тайпара дика хьалхувш латт къона тІехье, со чеш шоай даьй сий цар лайха лоаттадергхиларах.

...Атта бац водителала болх. Массехана файла хила беза уж. Дегадоацаш наькъа тІа нийсденнар хаинахье, эс а зийна аварт на хилара оарцагІбола беза цар. ХІаьта мел тайп-тайпара хала оамалаш йола нах нийслу цар никъ беш. Бацца хІаранеца ший мотт лаха беза цар.

Шоай ветеранаш накъабоахаш жебусача дукхача болхлоша пхе шера план 1969 шера 7-ча ноябре кхоачашъе дош делар.

А. ШИЛОВ.

НАХА ЭШШАЧА ХЬИСАПЕ

Юкъера школа йистеьынхача ера Борьмо Лиза Аххи-Келарча радиотелефонни бузама отделене балхе. Юххьенца ученица яр из. Дукха ха, доезе безам бар. Цудухье дукхе хо яьнналцер шоллагІа разряд цо йоаккхы.

Радиоузла дежурни йолеш болх а беш радиоэлектротехникий аш бетта курсашка деша эзар Лиза. Цига дийша йистеяьлча электромеханик хилар цох.

Дика хьункамаш гойтар Лизас балхе. Массаза а раьза вар цуна. Хоера моллагІча участке кхача а шийна хьалхешна латта декхараш цо кхоачашдергдаьга. Цудухьа массаза а гІадевкар радиотелефонни узла начальникаьла Лиза хьежабйча.

Из цу узле кхуллаю йолча хана дена тІедаьна бола беш я участкие ерриге а радиони телефонни точкаш. Раьза ба бека нах.

ХІанз Московски бузама институте заочни отделене доша яхе кийчлуш я Борьмо Лиза. Цига а ца толамаш дахар лов.

Я. ЦУВИ.

ДЕШАРХОЙ РАЬЗА БА

Ачхой-Мартана № 2 йолча юкъерча школа столове дІачувальча укхаза хІама дувраш бераш а доакаш бокинйи нак ба аьнна хеталургаа. Селла лостам болаш, цІена хул укхаза.

ЧІоагІа къахьег столове болхлоша бераштa кийчбу кхача чам болашн делла бІайхен хилийтага. Тайп-тайпара блюдаш хул укхаза—борщ, котлеташ, локъамаш, кофе, какао, тІоа, хьамдар. ЧІоагІа раьза ба дешархой а цар лай-нолной а из дерригга а дика вІаштІехьдоаккхача столове повора Мальсагова Сабилайна.

В. СЕРЕГИН.

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ — МАССАНЕНА

Бахача наха бытови гІулакхаш дара йоакха опыт я вай мехкарча дукхача предприятей. Из гІулакх тоадара чІоагІа лоархІаме да бахача наха гІулакх деш йола зІамига бытови комбинаташи предприятенна производственни фирмаш а еш вІашагІтохар. Эггара хьалха «Невские Зори» яха цу тайпара объединени вІашагІъеллар городе Ленинграде. Наха бытови гІулакхаш дара йола кхе комбинат соахка вІашагІъеллар цига. Царех цхьа объединени ярах дукха дешаш дикагІйе оагІорахьа къоастадир. Уж бытови комбинаташ вІашагІйоххалехьа наха деш хиина гІулакх 22 тайпара мара дацар, хІаьта хІанз из цифра кхоъза лакхъеннай. Цу фирмана чуйоагІаш итт цехи 5 участоки я. Наха гІулакхаш деча цехаша кхоачашду керттера заказаш. Цар еха цІеной маІараш тоаю, керда чІегаш уттаду, цІагІа латтача мебела ремонт ю, мІиманта лак хьокх, кхыдола балхаш ду. Духхьал укх шера аьх бетта цу цехаша кхоачашдаь наьха заказаш 8 эзар совгІа да.

Наьха боккъонца йола гІонча а хинна дІаэттай тайп-тайпара гІулакхаш деча цехи коллектив. Укх шера хьалхарча ах шера цо кхоачашдаь заказаш 6 эзар да. Бахача наха фирма книжка тІа дІа а аздеш кхе бІаь совгІа баркал аьнад.

Дукха болхлой ба цІагІа берашка хьажа саг воацаш. Цу наьха йоакхоаьй Ленинграде. ХІанз бераш цІенош болх беш да городерча кинотеатре. Цига берашта мел эша ловзаргаш да. Берашка хьожаш ба хьехархой-пенсионераш, студенташ, кхыбараш.

Шоай легкови машинаш йолча наха эша хьалеш а кийчдаьд городе. Цига болх беш я диллаза вІашагІара аь ши гараж, 24 машинаш сеца латта моттигаш.

ЗІамига комбинаташ, цехаш вІашагІтохарах ленинградий тоаь хилар бахача наха ду гІулакх дикагІа тоаде. Цехашка оттаьй керда оборудовани, хьалха кулгашца деш хиина балхаш механизированни хьисапе ду. Цул совгІа дерригга балхаш организовании хьисапе кхоачашде вІаштІехьа я доал.

«Невские Зори» яхача фирме вІашагІъелла болх беш я диспетчерски служба. Цун керттера декхар да производствашка ... болх хилийтар, къахьегам нийса вІаштІехьбаккхар, участкашта, цехашта юкъе болх нийса дІабекъар. Цо уж декхараш дика кхоачаш а ду.

Цу тайпара дика гІулакх дІадолладьд укх шера город Грозне а. Дукха ха йоацаш болх бе дІаделадийнад Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта гІулакх дергдола модай Шахьабакъда, ала дезаш да уж балхаш чІоагІа еаза лелаяга. Цхьайолча комбинатий болхлоша дукха болх да въахьегамхошта гІулакх дара болх тоабара. Наха гІулакх дара болх вай республике хьаьстта чІоагІа эсала дол. Тайп-тайпарча фермехи вонахи бахача наха гІулакх дара лелаш хан-хаплахьа кьестадац. Дукха ха йоацаш город Грозне цу дешанта хетахь хиннача конференце дийцар из. Цун тема яр: «Къахьегамхошта гІулакх дара прогрессивни формаш юкъеяхьар» яхаш.

Цу конференце дакъа лоацаш хилар вай республикера тайп-тайпара специалисташ, иштта Ленинградера, Краснодарера, Нальчикера, вай мехкарча кхыча городашкара специалисташ. Бахача наха гІулакх дара йолча шоай опытах лаьца дийцар цар. Республике бахача наха ду гІулакх де дезараш хьалхашка латта декхараши белгалдаьхар цига.

Бахача наха гІулакх дара эша болхлой кийчбе лаьрхІад. Нохкхийча предприятешка заказаш хьанийу пункташ вІашагІйоха лаьрхІад. Пул совгІа столовешка, яхачан тикашка, кафешка дукхача ассортиментах наха эша бутерброда хилийта чІоагІдьд. Цига белгалъяьха мероприятеш дукха я, уж толамца кхоачаш а еш, тоабе лаьрхІад бахача наха гІулакх дара болх.

А. ЧЕБУШЕВ,
инженер.

Яхье аьнача шин установке

Пятилетка кхоалагІча шера тІайийца социалистически декхараш хаьал хьалха кхоачашдара аьржача яхье Грозненски крекинг-заводе хьалха латт Чуприн Виктор Петрович керте латтача № 9-10 йолча установка коллектив. 17-ча октябре дена ноябрь бетта тотах къахьегаш я из. ХІаьалехьа планал совгІа арахийца продукци эзараш тоннаш я. Цул дукха тІехьа ца юсаш хьабоагІа цунна аьхь лелаю Новиков Юрий Ивановича кулгалдеча № 7-8 йолча установка коллектив а. 19-ча октябре кхоачашьдьй цо итт бетта план.

Л. ЗИНЧЕНКО,
КПСС XXIII-ча съезда цІи йолача Грозненски крекинг-заводе планови отдела инженер-экономист.

КЪАХЬЕГАМ НИЙСА ВІАШТІЕХЬВАЬККХАЧА...

Тха объедининге НОТ-а планаш уттаеча хана керттерча дакъе теркам тІабохийт оаха техника, производства технологи органкхара, къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхара, къахьегама овсарле лакхъяра. Уж мероприятеш чакхйоахаш дукха ахча а за я езаш.

Массьа, планерканашка мастераш цехий начальникаш дастаста детхъаш хулар болхлой цо тоъар бахьан долаш план кхоачашъе вІаштІехьдалац тха яхаш. Болхлой ца тоъара бахьан дар дукхха нах отпускаш хилар, цамогаш болаш балха ца хлар.

Белгалде деза цу хьалашка бох бе геттара хала долга. Вахьа 10—15 саг ара ца валча, резерве 3—2 мара болхло ца хилча, ишта вІаштІехьбоаккхаргба къахьегам? Мастераш цу хьалашка бола бе Іемаб, дала а, дукхагІа йолча хана арахецача продукце боарам лехлу. Из ца хилийта вІаштІехьдаргда, нагахь санна ара ца баьнача болхлоша хкоачашъе еза операцеш хьалхха а график а отталь кхычарна дІайийкъача. Из график ишта оттае еза аьлча, ара ца баьнача болхлочун операци цунна юхе багІача болхлоша ергйолаш хила еза, графика тІа белгалде деза ара ца воьлаш моллагІа болхло гиса тарлуга. График оттаеш балха операцей очередность белгалье еза, хІаьта ара ца баьнача операци кхоачашъераштa нагрузка йоккха хилийта йиш яц.

График оттаьчул тІехьагІа болхлошта шийчарел совгІа, кхы цІ 2—3 операци Іомае еза, ара ца баьнача новкъоста болх кхоачашбе хорредолай. Керда операцеш Іомаяраь совгІа, болхлошна-харна далаш бола лерам, расценкаш йоаш еза.

Боккха теркам тІабахийтаб объединене бахара хаинах биза бийда эцара. Оаха аьча анализо хьахьекхад цхьайола операцеш еш хи сов дукха йолга, хІаьта доккарна ха ца тоъар. Цхьабелча хІамаш тегаранта моллагІа операци кхоачашъяра хьожаь ха совлелна а йолаш хІамаш тегар дий болх йисте а баьнкхе вагІаш уха, хІаьта ха тоъаш боацар ший болх бе кхоаваш, сиха кІаьлу, цунна цхьана арахецача продукце дикал а доллу. Уж шаккхе а гІулакх производствана эс деш да, уж дІадалара оарцагІдаьнийд тхо, керда мероприятеш производствана юкъеххуь.

Цхьаьккха цхьа кхоачамбоацар а да белгалде дезаш. ХІанзалца уйла яцар оаха оборудовани, агрегаташ НОТ-о дІалехкача тайпара производственни участкашка дІанийсъяра. Цудухьа укх шера № 4 йолча цехе керда оборудовани дІаоттаеча хана, кхыча тайпара вІаштІехьдаьккдар из гІулакх. Из бахьан долаш хьалха лаьттачул совгІа 8 дукхагІа цига станок оттае вІаштІехьдаьлар тха, царца шера 7,5 эзар маІача наьха яна кочанаш арахеца вІаштІехьдаргда.

И. ЦЫГАНКОВ,
Грозненски швейни объединене керттера экономист.

КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ ДОАХ

«Старогрознефта» мехкдаьттахоша, Ленински къахьегама вахте а эттa, укх шера 9 бетта дика толамаш лаьхад Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна леладеча яхье.

ТІайийца социалистически декхараш хаьал хьалха кхоачашдаьд: вай дукхаезача Даьхенна хІанзале дІаеннай 85 эзар тонн ала лийрхІача 86 эзар тонн мехкдаьттеи 20 миллион кубически метрана меттел 25 миллион кубически метр газ. Планал совгІа аьккха ерригa продукци 1248 эзар сома мехъа хилар. Мехкдаьтта доаккхачара къахьегама овсарле 1,9 процент лакхъьй, декхарегІа лаьрхІа хиннача 1,3 процента меттел. Мехкдаьтта тонн лакхарга дІабеда мах 3,2 процент лохбаьб, декхарегІа лаьрхІа хиннача 0,6 процента меттел.

Гаргаккхоачаш латт Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 51 шу дуза дн — темпаш аьхкъеш ба «Старогрознефта» мехкдьттахой, массанахьа айделлад къахьегама хьнар, болх тІа-тІа дикагІа бе гІерт хІара коллектив. Мехкдаьтта промыслашка скважинашта эксплуатаци яра коэффициент 0,916-гара 0,930-га кхоачаш а, хІаьта мехкдаьтта скважинаех пайда эцара коэффициент 0912-гара 0,933-га кхоачаш а лакхъеннай.

Социалистически яхье эггара дикагІа производственни толамаш даьда КПСС XXIII-ча съезда цІерагІа, Рафаэль Микасович Хачатуров — коммунист рационализатор заведующе а волаш йолча 1-ча мехкдаьтта промысла коллектив. «Старогрознефть» НПУ доаккхача дерригача мехкдаьттах 70 процент цул промысле доакх. Цу коллективана 5-за еннай КПСС райкомеи райисполкомеи карара мара тела Ше байрахх. Иштта дика толамаш доах коллектива де а доагІаш сий деш йола коммунист Гапур Вагапович Шамилев заведующи а волаш йолча «Солени балкерча» 3-ча мехкдаьтта промысле а. Цун коллективана шоазз еннай КПСС райкомеи райисполкомеи карара мара тела Ше байрахх.

Коммунист нов. Лембич Ромуальд Гвитольдович керте латтача цеха коллективо бокха болх бу мехкдаьтта тІоанашка тоІадаь фон хийн чулхийтара наькъаца тІоакашкара давлени хьаллоаттара, лийрхІачул совгІа итташ эзараш тоннаш кхоача доагор доах. Цкъа санна, дукхаза а КПСС райкомен райисполкомен сийлен Доска тІа яьхай из. Цо производственни план 102,5 процентн, къахьегама овсарле лакхъяра план 102,8 процента кхоачашъьй.

«Старогрознефть» НПУ кІезига яц уж тайпа коллективаш.

Социалистически яхье хьалха латт коммунистически къахьегама коллективаш яха цІи еша бригадаши участкаши. Масала, теххама кІоарга бурув деттача контора бурув деттача бригадашта юкъе белгалъяьхар: планагІа 159 метр мара тоха ца дезача, станка-бетта 202 метр бурув тохаш тІехкІоарга скважинаш яьха мастера коммуниста нов. Кротов Георгий Степановича бригада. Цо 9 бетта планагІа 1575 метр мара тоха ца дезача 1841 метр бурув тедал, 100 сом долаш кхоъза ахчан премиа а эцаш, «Старогрознефть» НПУ а профсоюза промкома а карара кара тела Ше байрах лаьккхар. ПланагІа 159 метр мара тоха ца дезача станко-бетта 188 метр сиха бурув а тохаш, тІехкІоарга медови скважинаш аьха мастера коммуниста нов. Храмаров Георгий Васильевича бригада. Цо 9 бетта планагІа 1426 метр мара тоха ца дезаш хинна бурув 1708 метр тохар. Цу коллективана иштта тийннай «Старогрознефть» НПУ профсоюза промкома а карара мара тела Ше байрахх.

Мехкдаьттеи газаш доахача бригадашта юкъе белгалъьннай № 1 йолча мехкдаьтта промыслера коммуниста Щербаков Федор Ивановича кулгалду участок. ДекхарегІа 25200 тонн планал совгІа мехкдаьтта даккха дезаш хиннача цо 48720 тонн мехкдаьтта даьккхад планал совгІа. Хали-Кертерча № 1 йолча мехкдаьтта промысла Горепекин Александр Данилович начальник волча участка планал совгІа 7262 тонн мехкдаьтта даьккхад, декхарегІа планал совгІа даккха лаьрхІа хиннар 3650 тонн мара доацача меттел. Уж тайпа коллективаш кхы дукха а я НПУ.

Мехкдаьттахоша толамаш дахара аьттув баьккхаб скважинашта лаьттах кІал ремонт ераша. Стебунов Владимир Павловича кулгалдеча бригадо 333 скважинана ремонт а яь, технически норма 121,1 процент кхоачашъьй, Недоспелов Алексей Петровича бригадо 319 скважинана ремонт а яь, технически нормаш 110 процент кхоачашъьй; Баймаков Алексей Федоровича бригадо 257 скважинана ремонт а яь, технически нормаш 113,2 процент кхоачашъьй, и. кх. дІ.

Халахете а, шоай декхараш кхоачашдаь бригадаш хІанз а ерригаш яц: мехкдаьттеи газаш доахача 13 бригадах декхараш кхоачашдаьд 5 бригадо, хІаьта 8 бригадо планови заданеш кхоачашъьй, цхьабакъда, шоай социалистически декхараш кхоачашдаьдац.

«Старогрознефть» НПУ болхлойн ИТР-ийн коллективо производственни заданеш хаьал хьалха кхоачашъяр, мехкдаьтта даккхарга дІабеда мах лохбар, цул дикал лакхъяр производственно товарищ контерагех турбопроводий Озексуатски управленетех из дІателар дукха яхь делаю «Октябрьнефть» НПУ а «Краснодарнефтегаз» объединене «Хадыженнефть» НПУ а коллективашца. ТІайийца социалистически декхараш кхоачаш мишта ду хейташ шоайла информаци дІа-юха тех коллективаша хІара квартале.

Коммунистически къахьегама коллектив яха цІи яккхар дукха къовсам лоаттабу 138 бригадо, смено, участко. Из сий дола цІи еннай 23 бригадана, сменана, участкана.

Коммунистически — къахьегама ударник яха цІи яккхар дукха къовсам лоаттабу 415 саго, хІаьта хІанзале из цІи аьккха 597 саг ва.

Балха опыт дІа-иха вцар дукха 1968 шера тха яр санна йолча предприятешка яхаб: Куйбышеве, Ленинграде, Уфе, Альметьевске, кхы чахьа. Планированеш экономически стимулированеи нефдача хьалашкa «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене бича балха опыт дІайовзийтай кхыча мехкдаьтта управленей мехкдаьтта доахача предприятей 10 делегацеш. Балха опыт дІа-иха йовзийтара 3 бюллетень арахийцад, тайп-тайпарча темах лаьца НПУ предприятешкен цехашкен 792 саго дакъа а лоацаш 25 лекци йийшай. Керда кадраш кийчъярен ИТР-ий квалификаци лакхъярен балхаш толаме кхоачашъеш а, ер шу хьадоладеча дена 500 совгІа саг Іомаваь.

ДоккхагІа деза социалистически декхараш тІайийцад Владимир Ильич Ленин ваьча дийнальа дена 100 шу дизара сийна — 1968, 1969 шерашкеи 1970 шера хьалхарча кварталеи (22 апрель хьатІаккхоачаш) 110 эзар тонн мехкдаьттаи 75 миллион кубометр газен лакха а планал совгІа ахьа миллион сома пайда бе а. Уж декхараш толаме кхоачашдергда. Цунна боха тешаш ба шерра социалистически яхь йоаржаьча «Старогрознефта» мехкдаьттахой коллектива, хьалха латтача цул коммунистически къахьегама бригадашен участкашен беш бола ударни болх.

А. ЗУБОВ,
«Старогрознефть» НПУ къахьегами алапи отдела начальник.

МОСКВА. СССР халкъа боахама кхерагІдаьннарий Выставка хьоакха оттаь я «Фиат-124» яха автомобиль. Цу тайпара автомашина арахецаргья г. Тольяттерча заводо. 4—5 сага гІерзІе я автомашина, цунна чуоттабаь 60 гоара ниа бола мотор, сахьата 145 километрга кхачалца масса йода из.

100 километр никъ баш доаду догор — 7,5 литр. Воьвонца кийчъенача-хане машена дезал 953 килограмм.

Сурта тІа: «Фиат-124».
Н. Куликова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОЬЗОЛ ДЕХЬАРА

СОЦАБЕ ВЬЕТНАМЕРА ТIОМ!

СОФИЯ. Американски агрессорашта дукхьалара вьетнамски халкъа къовсам хьалхоацаш йиниха митинг хилар болгарски столица. Цe къамелаш дина БКП ЦК секретарианта член. Дой-махка фронта къаман совета председатели хьалхарча заместителе В. Бонев белгалдаьккхар, дерригача прогрессивни элемента американски агресси чIогIа бехка еш а турпал вьетнамски халкъа къовсам бизза хьалхоацаш а хилар. Цо белгалдаьккхар, вьетнамски халкъа низам дуддуьлча хьастех цII Советски Союзан къыча социалистически махкийн солидарность, цуо вемерхха ду ноахьостал хилар. Укх шере 1 млн. совгIча левий мехха предуктаци къайола материальни кхьийтаи болгарски общественносте Вьетнаме, хьлар аратера. Пачхьалканга гIалла дах ноакьостал дукхаззе доккхагIа да.

Митинга тIайийцар ДРВ-ена чуэтта бомбаш Къулбехьен Вьетнамера тIеми соцабелга дIадехаш йола резолюци.

УЛАН-БАТОР. Къовсам лоаттабеш волча Вьетнамцарча солидарноста митинг хилар укхаза хьоар комбинате. Вьетнамски халкъа дукхьаларо шоай зуламе гIуллакхаш ела чахкаш баьхьаш ца доахаш садаь доза американски империализма, хьлар митинге кьамаьл дьича Азеи Африкан халкъий солидарноста монгольски комитета председатела заместитель П. Хорлоо.

ОТТАВА. Дерригача империалистически тIеменга юкъе эттара къизагIа, эттара йехагIа бола тIом ба ВIашагIнхийттача Штаташа вьетнамски халкъа дукхьала латтабар, хьлар канадски кхалнакьа конгресса вице-президента Моррел, горада Кансала (провинция Саскачан) хиннача йоаккхача митинге цо кьамаьл деш. Дукха ха йоаццаш ДРВ-е а хиннача цIаьнача Моррел дийцар американски оккупантов лагорча аккача гIуллакхаш. Адамаш гиншт доргдац, хьлар цо, уж зуламаш дераьта.

ПАРИЖ. Франца Еррига ... конфедераци конфедерально борос къовсам лоаттабеш долча вьетнамски халкъа дехча кайрьостиах фонде йиллий антиимпериалистически хьаргаш уж Вьетнаме дIакхьийтаргаш дIайийтаргаш йола 50.000 франк.

КОПЕНГАГЕН. «Соцабе Вьетнамера тIом!» керто гIолла даь цу тайпара йоазув а долаш «Ланд ог фольк» яхача газете копатаха зредьниха датски правительствагаи фельнтингIган Дани Коммунистически парта ЦИ мaгалнена даь кхайкарал.

Кхайкарала тIалькх США империалистаиа Вьетнаме лоаттабеча тIема дукхьаларча протеста шерра кампан йоаркхара.

(ТАСС).

ТIЕМА ЧОАП ХЬЕЮ

ВАШИНГТОН, 22 октябрь. (ТАСС). «Ший лоIамеча американски партенара» США президента песте ваха кандидаталла оттаеьача расиста Джордж Уоллеса хьаккхайкадир, нагахьа сакна январь бутт хьатIакхагахьа вьетнамски проблема переговорий кьаькъаша кхоачде вIаштIехьа ца хоале, «Вьетнамера тIом тIема пикъяьаша соцаьара хьар де лезарга США кердача правительства», аьнна.

Самардийнахь телевидене тIоала ше къамаьл деш, Уоллеса ший позици баккъара доаладир шe а санна «вер» долча отставкарча маршала Лимая дешаш: ДРВ-ена чуэтта бомбаш ВIашагIнхийттача Штаташа цкъаделча даькъе соцаяра «Къилбаседехьарча Вьетнама тIема позицеш чIоагIъяьй». Ховш я, Уоллеса партенара США вице-президенталла вахийта кандидаталла оттаеьача, США ВВС штаба начальника Лимая хукха ха йоаццаш Къулбехьен Вьетнаме блиц-кригаш хилар — листта нах бахача центраште а тIехьа Вьетнама территоре тIарча моллагIча объекташта дIахо бомбаш чуэтта йоале езаш хиларах американски тIема кемаклоеваш тешаяр хулха.

Из дарра аьлча Уоллеса дIалийхар ВIашагIнхийттача Штаташа къизагIча тайпара ДРВ-ена чуэтта бомбаш сопаеш хиича вьетнамски халкъо баккъахьа лоаттабу къамаьлкортамукхален тIом соцабелга. Цу деша а по шIаьха ког гIерталга йир Уоллеса ше доклад еча хана Парижерча беседашка ДРВ векалий зайгIонгахьара хьвгуш «цIема дог-уйла» ца хилар цхьаккха баьхн доацашеха а баккъе гIерташ хиннача Лимая хьалланарах.

Къулба-Малхбоален Азера США агресси баккъара, тIема чоаи хьалхьеара юкъе дIахо а шоашкара. Дикъа доацаш ба эттара реакционерIа холча кхий кандидатаи Уоллеси Лимайн.

КЪУЛБЕХЬЕН ВЬЕТНАМЕРА ТIОМ

ХАНОЙ. 22 октябрь. (ТАСС). 1.800 совгIа американо-сайгонски бIунех вола салтем эскари тIема юкъера ваьккхав къулбехьен-вьетнамски патриоташа сентябрь бовча хана деш хьа 12 дийнахьа Бенче яхача провинце тIом баь. Цуа совгIа, ВИА агентства. Освобождение яхача агентства хьаккхайкадаьчунца букзаш бача хоамагIа, цу провинце хи кIал лахийтол а лахадьх 35 тIема кема, чуйитай 6 гражданска самолетa вертолета, хьаьккхай дукха тIема техникаи тIема кхоачами.

12 октябре Тхуэлунг яхача провинце Къулбехьен Вьетнам муклакххаро халкъа геранцарча кхий подразделенеша аьттув а боалаш массехк атака яьй моастагIчун позицеша. Цхьан операцегIа тIема юкъера ваьккхар 200 совгIа американски салтем эскари, хIаллакйир моастагIчун 16 танк.

15 октябре Куанги яхача провинце НАСО подразделенеша аьттув а боалаш атака йир сайгонски бIуний чIоагIъяьча цхьан пункта. Цига бакъо тIем тIа моастагIчун салтийн эскарийн взвод йохайир. IалакхатерIа кхалта герои тIема кхоачамаш хьаьккхар.

Познане М. Спыхальске даь къамаьл

ВАРШАВА, 22 октябрь. (ТАСС). Познане хиннача воеводски партийни конференце кьамаьл дир ПОРП-а ЦК Политбюро члена, ПНР пачхьалкхен совета Председатель, Польша маршала Мариан Спыхальске. ПАП агентства беча хоамагIа, М. Спыхальске белгалдаьккхар, социалистически мехкаша шоай гIулакхаш цхьана чаккхалар хIана, социализмани шоай царгIатта легIаахара бола бокъо бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъаштен дукхьалара къонсам империализмо гуччахьарча — низ юкъе а боахаш — способех пайда ийца ца Iеш, хIаьта миттa кхайлагIарча тийдача балха формаех пайда эцаш а из йолча хана, къаьстта лоархIаме хилар. Вьетнаме нах бодбеш бола тIом а лоаттабеш, израильски агрессорашь хьал а лоацаш, боннски ваччахьалкхен авантюристски, реваншистски политика а доалаш хьаьр ло, цу цхьан хана социализм хьалхьеш лоахача межний общественноста санхтам тувлабе, цу мехкашка, чехословакии контрреволюции легIаарарча процессо хьалхьехача тайпара, чура хетар гIоттабаргIа гIулакх кхоачаде гIерт империализм.

М. Спыхальске аьлар, парте V-ча съездо поакъостал дергда ПОРП-а чIенаш партийни строительство аргакхьахха тоавен демократически централизма принципаш а хIаьта миттa марксизма-ленинизма синформа тIа партийни мутIарий кхетадалари цхьоагIоа а чIоагIъярев гIулакха уж дукхагIа лахьесира.

«АН-НУР» СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОГОВОРА ХЬАКЪЕХЬА

БАГДАД, 22 октябрь. (ТАСС). Иракски кенайоаеяо чIоагIа уйла тIайохийт СССР правительстваиеи ЧССР правительстваиен юкъе даьча советски бIунаш хана ЧССР территоре тIа хилара условеех. лоача договора кулгаш яздара. Шай комментарешка «Ан-нур» яхача газете белгалдоаккх, Договора кулгаш яздаро «Советашa Чехословакии дIалаьцай» аьлаш даьсса хабараш хувцаш ший низ ма яхоачча шоай пропагандистски машина Iехаьача империализта кIалхара кIийле бухйоаккхаш хилар.

США керто а йолаш йолча Малхбузехьарча империалистически пачхаьалкхенаша, боах дIахо газета, боли хердай хьалхара даькъа ЧССР-ера социалистически системa бухйоаккхига а долаш бола къайлагIа вIашагIбелла тийна болх чаккбаккхара йоа инструмент а лаьрхIа. ХIаьа, белгалдоаккх «Ан-нура», дукхьа социалистически болама дукхьала вIашагIбелла из тийна болх цо баррa хьагучабаьккхаб.

ДЕШАРАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Укх деношка книготорга центральни книжни тиэа чу дукха нах гулбеннабар. Укхаза республика писательница доаерий вIашагIкхетар хилар. Цига бахкабар Базоркин Идрис, Яндиев Жамалдин, Салхов Билал, Хамагульгов Махьмад, Гайсултанов Iумар.

Укх тIехьарча хана республике арадаьнача кердача книжках дийцар вIашагIкхетаре кевайоазон управление начальника заместитела Х. Дзейтова. ГIалгIай писатела Базоркин Идриса дийцар «БIалшерий боалонгарь яха дукха ха йоацаш арадаьнна книжка яздеш цо баьча балхах.

Дешарашта хьалхашка къамаьл дир «Къонсамийн кеталоийн сийлен никъ» яхача Ленински комсомола юбилея хетаьаь укх деношка арадаьннача книжка автора В. Фильвина.

Цу дийнахь автографаш а йолаш цу шина автора книжкаш йийцар дешарша.

Ф. СЕРГЕЕВ.

МОСКВА. СССР ГерзащцIарча Iнамй Центральни музее хьайийлай ВЛКСМ 50 шу дизаро хетаь «Ленински комсомол Даькe баьхьи долаш хьеттача тIом тIа» еха выставка.

Сурте тIа: музея начальника заместитель полковник В. И. Краснов музее бахьнарашта выставка экспонацеш йоазийтаяш ва.

В. Трепетоев сурт.

ТАСС фотохроника.

АТЕИСТАШ КХЕБУ

Юрташкарча къахьегамхошта коммунистически кхетам балара шоаш беча боккхачен массе оагIорахьарчен балха тIа района культпросветучреждениеша дикка уйла тIайохийт лоархIамеча деша — атеистически пропаганда яра.

Атеистически пропаганда яра беш бола берригa бола партийни органи зацей кулгалца бу культура учреждениеша. Атеистически пропаганда яра беча балха керттера формаш — лекционни болх, устни журналаш, атеистически темaех лаьца еш бола пийна дукхьалара сайренаш, гойтара агитаци, культура университеташ. Дина дукхьалара лекционни болх бу ерригача станицашкарча культура учреждениешка. Из болх бара «Знание» яхача обществa юкъьаиарча организацешка тхаьнига хьаькъаеотаь лекторий секцеш я.

Дешара шин шера тха района школашка болх беш хиннай Iилман атеизма дешаш Iомадеш йола 19 семинарски группа. Цу боккхача балхо тхона поакъостал даь лекторийатеистий мутIараш шерде а ужжаме секцеш ерригача станицашко вIашагIйоаха а. ХIана атеистически темах лаьца лекцеш ешаш 53 лектор ба. Царех вIашагIъелла 12 секци.

Шоай балха тIа лекционни атеистически пропаганда пайдаигIа холлийта гIерт юртаимкара культура шIенош. Цу гIулакха дайн тематика ерара система органйоахаш тоал, кердайоах атеизмах лаьца лекцеш, лаьрхIе тердалу лекцеех наха хетарна а царна хьаштдараш а.

Района культура учреждениешка Iилма-атеистически пропаганда ен лелаьча тайп-тайпарча формаша тхона хьахьа хьаьккхар уж чаккхаргаш кхачагIа бола формаш малагIаш я — «Доала хIама ха ло сонa» яха устни журнали дукха дукхьаларча темаех лаьца еш бола тематически сайренаш. Цу тайпара журнал шоллагIа ах шу хьаллачетча деш 68 хиннад районе. Фу хуре лектораша цу журналашка?

Цхьаьоча лекцей темаш ераш я: «Ниеца юнгаспача зараш уйлаех хола зулам мелаагIа да?», «Дин чухь веза даьрхIа шейш хьаьоелладаларен зоддарен малан». «Дин Iехнеш». Боккха атеистически малан долаш «Дешо верзаву»; «Дин тамашаш доаш доацар деагa IамI гуча миштa доакх», дукха кхьираш санна йолча темaех лаьца йийша лекцеш.

«Доала хIама ха ло сонa» яха устни журнала кхьайола оагIош дина дукхьаларча тематикаш лаьца короткометражни документальни кинофильмаш хьункхара хетаь я. Уж тайпа кинофильмаш тха районе 29 хьехад.

Района культура шIеношкен клубашкен из журнал йийша дахьказчут тIехьагIа ваха лахувгIарашца къамаьлаш а деш тIехь-тIахоагIача журналашка сеных лаьца дувцар нарна лов хIояж тIо.

«Доала хIама ха ло сонa» яха устни журнал хIара бетта чаккхахаро хьаькхьекхар. къахьегамхоштa атеистически кхетам баьара эттара пайданагIа болча формаех наI из хилар.

Цхьалха, атеистически пропаганда яра дина форма а тематически сайренаш. Уж цхьан-шин бетта пхьаьаа я. Укх шера уж 114 аьй. Дубовский культура ШагIа уж тайпа сайренаш яра чIоагIа уйла тIайохийт цигарча школе хими хьехача Т. И. Сурненко. Цун инициативагIе цо даьккъа доацаш чаккхьалай «Тамашаш йоаца тамаш» яхача темах хетаь сайренаш. Цу сайренашка лекцеех совнагIа пайда эцар химически опытех а.

Цу культура ШагIа кхаьно цхьалха сайре хилар станицерча медицински болхахоеи Каргалински больница доро И. Г. Губаренкоси дакъа а доаааш. Из деталар укх шIенех ха йIаьха болаш хилара лешийта а цу дешаех хIаваарча ли кхайкабераштa хетачев а. Цу тайпарча сайренашка атеистически дешаех лаьца къамаьлаш ду хьехархоша, агрономаша, зоотехникаша, лорашa.

Атеистически пропагандах лаьца тоьаьл дукха болх бу тха района юртахкарча библиотекаша. Укхаза книжкай выставкаш а атеистически тематикана хетаь. Книжкай обозренеш, книжкаш дешархой конференцеш ю. Районни библиотеко дешархой конференци йир «ЦIандаргIаи денгa хашна дев» яхача книжкана хетаь. Книжкаш дешарх уйла тIа хетар конференце, цар бераш совбаькхар цу книжкацара кеттех книжкаш дешарашта цу конференце шагIаьаьча атеистически тематикаех холча къыча книжкашцара а.

Тха районе кIезига бац массаза а атеистически темaех лаьца къахьегамхошта хьалхашка лекцеш ешаш бола лектораш — общественникаш. Царех ба хьехархой Л. Макарьева, Х. Абоев, Т. Сурненко, И. Вольмахов, В. Кондаренко, Н. Радченко, лораш Н. Сажина, Е. Казьмина, А. Абрамова, медицински болхлой И. Паллагов, Л. Пототня, юрта бовхашо специалисташ М. Сиппкова, Р. Норсесов, А. Фельпов, агрономаш М. Мантетов, И. Гирвес. Цар йийша лекцеш сакъердаме а дог тешадеш а хул. Атеистически балха гойзал шоай боккха хилар юрташкарча къахьегамхошта цар поакъостал ду дукхча станицта сакъердаме, керда, пайдане хIамаш доаза. Цар массаза а шерра Iилма-атеистически пропаганда ю, цхьайола динах теша нах саббарагIа дIаккхетабу дике нарна чуйоссаь уйлаш хьеса хилараx.

Гайона партийни организацеша лаим уйла тIайохийт атеистически пропаганда кIоарлагIе, пайданагIа хилийтара.

Ф. ФАРНИЕВА,

НКСО [illegible] районни [illegible].

КЕРДАДАР ЮКЪЕЙХУВЛАШ

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкадаьтта чакхдоаккхача завода рационализатораша хьинаре дакъа лоац В. И. Ленина 100 шу дузача денна йоагIа кийче яра яьржача социалистически яхье. Ер шу доладенначa хана деез цар еннай 420 рационализаторски предложени, царех 320 производства юкъейхай.

Парафиноц производство ергаккхара операторашa ин. Мельникова, Тарасова еннача предложенех массехк эзар сом пайда баьдр. къахьегамa бесбие лакхьелар 20 процент.

Завода рационализаторийн изобретателийн мутIарашка кхе бIаь сов ва. Царех толашагIбола рационализаторш ба операторaш Умаров, Тарасов, слесараш Бирюков, Кодникин, участкай начальникаш Алексеев, Коваленко.

М. ГАСИЯН.

СПОРТ

ЙИГА АТЛЕТИКА

Укх денешка йистеьнийай «Труд» общества йигача атлетика спортсменаша юкъе хилна республика хьалхара моттиг дIакхара яхьаш. Цига даьа лофаш хилар 23 команда.

Дика хьокхамш гойтар яхе кремнии-завода спортсменаша. Цар дьаккхар хьалхара моттиг. ШолагIча моттиге «Красный молот» заводен акхалагIча «Спорт-грознефтан» командаш я.

Дукхача спортсменаша спортивни разрядаш кхочашйир. Къобаьнарашта республикански Совета вьшелаш дипломаш декхар.

• • •

ВЕЛОСИПЕД

«Урожай» ДСО Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара велосипедистанта юкъера хьаш дIайолалу Грозне йоаттадийнахь. Цига даькъа лаха гулбенаб Россе дукхача областий юртахкара спортсменаш. Нохч-ГIалгIайчен команда а хургьа цига къовсамаш лоаттаеш.

Хьалхарча дийнахь дIарахе хьалхара моттиг яккхара къовсамаш латтаргIа. МаIача наьха командашa 25 километр, кхалнаьха командашa 15 километр никъ бергIа. ШолагIча дийнахь командани гонкаш хургьа, тIаккхa бIаь километра маIача наьхаш 25 километров кхалнаьхен групповой гонкаш хургьа.

П. [illegible]

Хаоттам

Тахан республика гIоллея Грозне пувалуш мархаш а йолаш, йохa е йовцаш ха хургьа. Республикерa цхьадайолча моттигашка бийса кхьехкачуш тIаьагIа, IуйрангехIа лестача хана доки хургьа, малкбузехьара лаьгIо мух хьекхаргба. Фегара температура бийсанна республике гIолла 6—10, Грозне — 7, дийнахьа республике гIолла 12—17, Грозне — 14—16 градус йIовхал хургьа.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

СЦЕНА ДУКХАЕЗАРАШ

Со дукхьашха Нежай-Юрта а вена, культура ШIен адане дIачувааьча, вIалхарча этажерча цхьан пIачIагIара сона хьахезар тIехьа даккхам пандар а доахаш похчий меттала доаха лабаре наьв. Сакъердаме, безаме йоагIар воо. Пандарен илли сеза юкъе гIоала дьахозар еттача гонен хьенахча херхен тата.

ЦIагIа дIачувааьча, цу чу бIаргтарйра сона массехк къонах. Царех наI дивана тIа вахIар дахчан пандар шIелт а бетташ, хIаьта вокхаш шоай столярни болх а беш. иле оаз лийташ бар, чура а тIера а РДК кийчхара шиташ, доаунгаш, кхыйола косебеш хьаеш боахар уж.

Аз царга хаьттар: «Мичара вонагIаргвар сона культура ШIен директор?» Берригаш а меибаьча санна дIахьежар хьана тIа а хайна дун саьнашка гIоала тIатеха хьала аьшк хьалоаккхаш воаллача къунахчунгахьа. Из хинавар РДК директор. Аз се дIавовзийтача, со мoерцал а хаьтта Iохоавир.

— «Иллеца болх а дикагIа дел, — аьлар культура ШIен директора, — хIаьта вагахьа санна хье сиха вене. кIезига вагIал «хоца».

Хоза а хеташ каьгIар со цу самукъача, сакъерзанеча, тIехьагIа гона гучадаьннaчох, Нежай-Юрта культура ШIен наллен хаххарен ансамбла юкъе даькъа доацаш бoлча наха юкъе.

Болх чаккбаьнначуа тIехьагIа культура ШIен директора Ахматханов Вахаc сона бовзийтар укх тIехьарча хана районни культура ШIено беш бола болх, дIахера планаш.

Бедтаза, боккхен беркатен ба районе бахача наьха культурни сакIоIам вIаштIехьбаккхара культура ШIен коллектив беш бода болх.

Нежай-Юрта культура ШIен наллен хаххарен ансамбль бена шоай районера Нохч-ГIалгIайченен яйза ца Iеш, цун доазонел гаьнна араьха а. Из дукххаза а концерташ утвиден хилар шуй Даьхен столице Москве а кхыча боккхийчарча дукхача гIорадашка а. Массаьолха а даим дола кхий ткленаш даьхав. Дипломашь, граматаш, цьыхерча совгIатаншь белгалдьаьхай из профессиональни ансамблагIа йоацa самодеятельни коллектив.

Ансамбль гIорьааннеи дика хIаманг карегIхулашш хилар хьахьохх, Ахматханов Вахий истоза тIа конне иIашашца яязьыча Граматаштa. Дипломашта, махьерча кхыча совгIатанашта, наха улл ансамбль концерта лаха уллаш ансамбль концерташ оттаде ехаш «Армки» санатораa, Шерипов Асламбека цIерагIча юртара, вай республика дукхача кхыча моттигашкара яхийта заявкаш тIайеза книжка уллаш кхаш. Кхыеттел Дагестанера кхайтла а а эвлахкаш.

Массе тайпара нах ба ансамбла юкъе дакъа лоацараш — специалисташка, кхарарча гIулакхашка, кхычуга дикачa. Ансамбла юкъе ханнаре дакъа лоац М. Хакашева — тоебанка болхлочо, А. Буруева — райОНО бухгалтера полошника, А. Хакашева — Нежай-Юрта юртсовета секретара, С. Багнева — производствени управление инженера, Т. Бравчука — райПО товароведа, А. Грипинова — КГБ секретара, дукхача кхычар.

Ансамбль наI бIарчча яле а, цуна юкъе даккъа доацарех хIаравар ннлeи хаххарен гонзал ши-ший тайпара йолаш ва. ХIама на ховраш цхьатера бараш укхаза бац.

Сакъердамен саиукъален да НохчГIалгIай АССР заслуженни артиста Эльмурзаев Бека наллени хаххараши. Дирика шIена хиларна зрителa уйла тIалоза а А. Бушуевa гойташ бола произведенеш.

Колхозхоша культурно салаIара а культурни политически боарам лакхбара а кханка, фермашка, станашка, лоаман аьгIеашка боккха болх бу агитационни бригадо. Агитбригадай балхага 1-тIа хьакар долча хана юрташкарча къахьегамхошта гIуллакх дара хьакъе дика толамаш лахарах 1-ча степена диплом елар цуна. Агитбригаде дакъа доацараш районa ерригача колхозашка, эттара гаьнагIча а дIахкача хаьа долча а моттигашка хиннаб. Массанахьа а къьсна хьаьний санна гIал а бахе, тIаза жа Iуша, доаркашка, майгалхоша, н. кх. д.

Агитбригадаца цхьана колхозашка нехай библиотека, хIаьта цигара колхозхой харна йиж яр лоашта хьапт малх художественни Iилмани литература.

ХIана В. И. Ленин вахча дийнахь денз 100 шу дизарa Ленински комсомола ах бIаь шу дизарaй наькъахара кийче еш ба РДК. Партийни комсомолски районмен болхалоша хьалхахIгIе а мтальча цханагIен программагIен культура ШIен даим лекцеш еш укх темаех лаьца: «В. И. Ленина цIаьян кхан а я», «Дуже халкъашта къера коммунистически болам хIаншарча этапе», «Партии коммунизм», «Ди — халкъа моастагIа», н. кх. д.

Дукха ха йоаццаш районни библиотечни болхлой поакъостала вIаштIеха а вькъха, кхь наьхахадах бола нах — 20-ча. 30-ча. 40-ча шерий комсомольцаш книжкаш дешаршца вIашагIкхетаи сайре хилар. «В. И. Ленин дерзац, наьхо санна сердал тех вайна цум шIерo» яьача темах лаьца конференци яьй книжкаш дешаранца.

В. И. Лениних, партех, комсомолах лаьца дукха стихаш иллейн юкъе а долаш йоахха програма кийчъяьй ансамбла коллективо из шIей деэлара. Масала: нохчий халкъа илли «IаIишет», «Безамо деттаь шIн». Дог дIоахаш йола шIн», «Сона веза бIаьсти алар», н. кх. д.

ХIаьта укх денешка 10 саг юкъе а волаш йола Нежай-Юрта культура ШIен нллен хаххарен ансамбла вокальни группа Москве йода. Цига цо концерташ хьокхаргда съездий Дворецa сцене.

Нежай-Юрта района къахьегамхошта бIаргагурIсоачча гойтара агитаци хилийтар дукха РДК фойе, методически кабинете, зрительни зале хьалтеха В. И. Ленина вахари гIуллакхаш, Советски Iаьдал хаттарча шерашка КПСС-ен Ленински комсомолой хьабена сийлахьа никъ хьахьокхаш йола стендаш.

РДК-ас даькха деррига толамаш — районни культура ШIен барт тайначa коллектива беркате къахьегара.

М. ХАМАТХАНОВ,

[illegible]

Ладувгiа, хьажа

24 октябрь

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIай лаьттахелаьарха (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашарaш 6.50 — 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Вокальни произведенеш. 8.45 — Партийни болхлой трибуна (нохчий меттала). 9.00 — Москва 15.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Нохч-ГIалгIай «шераш». 16.45 — Керда ховнаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хIамаш (нохчий меттала). 18.15 — Депутатий мош (нохчий меттала). 18.15 — Депутатий йохковаш (гIалгIай меттала). 18.25 — Керда ховнаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизионни верзаларaш. 18.15 — «Iалаш йолча экскурса (гIалгIай меттала, эрсий меттала доахаш). 18.30 — ТIалойн хахарам тоьар болаш кхоачашe (нохчий меттала). 19.00 — «Мишта пайда эца беза газовой плиткаех, газовой колонкаех» яха фильм. 19.10 — Ассиновски конзервни завод. 19.30 — 19-ча олимпийски ловзарашка. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — Хьалхеш меттача сийлахьа вовзавна гIалгIай балхи лохаша, «Время» художественни фильм. ШолагIа серн. 22.00 — 19-ча олимпийски ловзаршка.

25 октябрь

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIай лаьттахелаьарха (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — Ленинан меча газета обзор. 9.20 — Дагестански темая йола соната. 9.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.00 — Передачай программа. 16.45 — Бензозаправочн фу дIадуш хилар. Успенске 125 шу (гIалгIай меттала доахаш). 16.35 — Музыкальни перерыв. 16.30 — Ленински комсомола 50 шу дизара хетаьча ВЛКСМ Центральни комитета торжественни пленумера трансляци. Съездий Кремлевски Дворецера передача. 17.30 — 19-ча олимпийски ловзарашка. 18.30 — Концерт. 20.30 — Телевизионни кердалараш (нохчий, эрсий меттала). 20.55 — Киноочерк. 21.05 — Комсомол партена тешамера кьнаь наI ва. 21.30 — 19-ча олимпийски ловзарашка.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Деонна урамa, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора замест.—3-30-11; бехктерахосекретаре—3-34-38; партийни вахарен, культурaн, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бовхамен письмой отделей—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революцие проспект. 7/34.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ02265. Заказ № 4527.